

Uspešno polletno poslovanje

V težkih gospodarskih pogojih, ki iz dneva v dan spreminjajo in izničjujejo rezultate poslovanja, je kakršnokoli napovedovanje uspešnejšega gospodarjenja v naslednjih letih tvegano in nezanesljivo.

Znani pa so podatki o uspešnosti poslovanja naše DO v prvem polletju in z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo ga uspešno zaključili.

Osnovni letni finančni plan smo ob polletju prevrednotili in je plan prilivov glede na inflacijska gibanja in rast vrednosti tujih valut povečan za 38 %. Plan je bil povišan zato, da bi lahko mesečne plane fakturiranja prilagodili novim finančnim gibanjem. Pri primerjavi s planom smo dosegli 90 % polletnega plana realizacije. Od skupne eksterne realizacije je bilo doseženo 61 % na domačem trgu, 5 % na konvertibilnem in 34 % na klirinškem trgu. V strukturi celotnega prihodka je 66 % poslovnih stroškov in 34 % dohodka.

Zaskrbljuje zelo visoka rast zalog nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov, ki so porasli iz stanja koncem leta 1987 do 30. 6. 1988 kar za 135 %.

To je izredno visoka vezava sredstev pri že tako kritičnem finančnem stanju, zato bomo morali kontrolirani rasti nedokončane proizvodnje posvetiti mnogo večjo pozornost in stanje znižati z dokončanjem naročil, kar bo omogočilo prejem tako potrebnih likvidnih sredstev.

Precej visok ustvarjeni dohodek pogojuje tudi visoke obveznosti, posebno še tiste, ki so odvisne od njegove višine, prav tako tudi obveznosti, ki so neodvisne od velikosti dohodka (realne obresti) znatno znižujejo njegovo vrednost.

S čistim dohodkom smo pokrili osebne dohodke, nekaj je ostalo tudi za stanovanjske potrebe, precej manj od plana pa za poslovni sklad — razširitev materialne osnove dela, ki je bistvenega pomena za nadaljevanje naše strateške investicije v »Proizvodno energetsko opremo«.

Kazalci uspešnosti so v primerjavi z lanskeletnimi neprimerno boljši,

ker smo lani v prvem polletju poslovali z izgubo.

Ob polletju nam je uspelo ustvariti akumulacijo, ki v primerjavi z dohodkom in čistim dohodkom celo presega planirano vrednost za 3 %.

Bruto osebni dohodki so v primerjavi z lanskimi rasli hitreje kot neto osebni dohodki zaradi spremenjenega načina obračunavanja družbenih dajatev, saj je letošnje izločanje sredstev iz bruto osebnega dohodka višje za 285 %, iz dohodka na delavca pa 104 %. Nekoliko slabše kot kažejo finančni rezultati pa smo dosegli količinski plan, ki smo ga realizirali le 88 %.

Vzrokov za nižjo realizacijo je več, saj zaradi nelikvidnosti nepravčasno prejemamo reprodukcijski material, zlasti iz uvoza. Ker se razmere v gospodarstvu še nadalje zaostrujejo, bomo v drugem polletju še težje dosegali realizacijo, ki bi pokrivala naraščajoče stroške.

Po proizvodnih programih smo lanskeletne istodobne količinske rezultate dosegli, oziroma presegli pri turbinah, reduktorjih, dizelskih motorjih in preoblikovalni opremi.

Ostali programi so več ali manj pod predvidenimi rezultati.

V prvem polletju smo izvozili na konvertibilni trg količino izdelkov v vrednosti okrog 4 milijone USA \$ (prilivov okrog 9 milijonov \$) in na klirinški trg okrog 12 milijonov CI \$ (prilivov okrog 14 milijonov CI \$).

Uvoz polizdelkov iz konvertibilnega področja je po vrednosti približno enak izvozu, iz klirinškega trga pa je več kot štirikrat nižji od izvoza.

Plan zaposlenih za leto 1988 je bil precej nižji od stanja v letu 1987.

Koncem junija 1988 nas je bilo 176 manj kot v decembru 1987. Zadnje čase se je zaradi novega bolj vsklajenega pravilnika za nagrajevanje fluktuacija bistveno znižala, predvsem kvalificiranih delavcev.

Letos smo morali zaradi izgub in nelikvidnosti v letu 1987 izdelati sanacijski program, ki je identičen s prevrednotenim planom! Intenzivno izvajanje programa na vseh področjih, na nekih pa so naloge že zaključene, vsekakor dokazuje, da se tudi pri nas nekaj premika na bolje. Izpolnjevanje finančnih mesečnih planov, ki pa so z ozirom na kasnitve v prvem polletju zelo visoki, bo prvenstvena naloga, da pridemo do tekoče likvidnega žiro računa.

V zadnjih mesecih do konca leta nas čaka še veliko dela, saj moramo poleg izpolnjevanja planskih nalog izvesti že dolgo načrtovano reorganizacijo delovne organizacije, ki bo morala biti dosti bolj fleksibilna kot je sedanja.

Zahteve delavcev se izpolnjujejo na vseh področjih, vendar je potreben določen čas, da bodo rezultati sanacijskih aktivnosti dosegli svoj namen.

Ob analiziranju polletnega poslovanja in nalog do konca leta, pa ne smemo pozabiti na plan za naslednje leto, kjer moramo misliti predvsem na pridobitev novih naročil.

Dosedanja bera novih naročil je precej nizka, zato moramo glede na proizvodni cikel, ki je pri večini proizvodov daljši od enega leta, le-te pridobitvi v najkrajšem času.

Morda bodo bolj zjasnjena mednarodna obzorja (končanje iranskega vojnega, itd.) tudi nam prinesla določene koristi glede novih naročil?

Kljub težki gospodarski situaciji v delovni organizaciji, predvsem pa v SFRJ, se moramo zavedati, da se bomo le z zavestnim delom rešili iz težav in bomo lahko že ob koncu leta lahko že bolj optimistično gledali v bodočnost.

Henrik BRATKOVIČ

Pogled iz žabje perspektive na tekač za HE Stratos ob nakladanju na ladjo v Koprski luki. (Foto: B. Francelj)

Težka pot našega velikana

Začetki priprav za prevoz gonilnikov HE Stratos segajo v leto 1986, ko smo razpisali licitacijo za špeditorske in transportne ponudbe. Komercialno-konjunkturna služba ljubljanske Interevropske je poslala za nas najugodnejšo ponudbo, v kateri je bil zajet tudi grški špediter Prodos, ki je nemška podružnica firme Kühne & Nagel. Tako smo lansko leto sklenili z njimi pogodbo za organizacijo in izvedbo transporta ter špeditorska dela za vso opremo omenjenega objekta na relaciji Litostroj—Koper, za kar smo se dogovorili, da bomo skupaj iskali najboljše rešitve.

Kot je znano, smo del opreme (prstana in pesti za oba gonilnika) uvozili iz Čehoslovaške. Izdelek je počasni dobival svojo podobo in pred nami je že bil prvi tranpost za kooperacijski posel (obdelava) v Jugoturbini Karlovac. Tudi za to relacijo smo izbrali tri ponudbe in naposled zaupali mariborski Hidromontaži, ki je 24. marca odpeljala gonilnik na prvo pot. Zaradi težav v Jugoturbini se je tovar vrnil v Litostroj šele po desetih tednih in veliko težav smo imeli, da smo lahko ponovno najeli čartersko »haevy lift« ladjo. Teža gonilnika (85 ton supaj z labirintnim obročem) zahteva namreč tudi ladjo s tako močnim dvigalom, kar je redkost v pomorstvu. Tovrstne ladje ima v Jugoslaviji le Atlantska plovidba Dubrovnik in so oddane po nekaj mesecev vnaprej. To navajam v pojasnilo tistim Litostrojčanom, ki so največ delali na gonilniku, zaradi navedene zamude v Jugoturbini pa

so ga potem opazovali v pločevinarni, kjer je miroval nekaj tednov!

Pred izdajo dovoljenja za izredni prevoz do Kopra se je zataknilo. Vendar ne pri RSZN, kjer so nam izdatno pomagali, pač pa pri ZCP (Združena cestna podjetja) SRS. Čeprav je bila tehnologija transporta izdelana do potankosti, so nas presenetili s svojo zahtevo: obvezna ekspertiza objektov na celi relaciji. Povod za to naj bi bila poškodba mosta čez Temenico pri Trebnjem, ki je nastala teden dni po našem prevozu v Karlovac, kar naj bi tudi pripomoglo, da so nastale razpoke na platišču tega viadukta. Imeli smo tri stanke in končno so se pri ZCP namesto ekspertize zadovoljili s strokovnim elaboratom statikov Gradisa Maribor, kar nam je prihranilo cca 10.000.000 dodatnih stroškov. Tako je naš prevoznik v zadnjem hipu dobil dovoljenje in določili smo dokončni datum: julij 1988.

Ta ponedeljek je bil velik dan za Litostroj. Nakladanje smo pričeli že ob 5. uri in zelo hitro je bil gonilnik na svojem ležišču-platoju 10-osne specialne prikolice z 80 kolesi. Približno dvesto gledalcev iz bližnjih delavnic in pisarn se je zbralo in opazovalo nevsakdanji dogodek. Hidromontaža je naredila manjšo tehnično napako, zaradi katere ljubljanska televizija ni mogla posneti nekaterih najboljših kadrov. Kljub temu je tovar krenil na pot ob 9.45 uri in s hitrostjo 30 km/h po avtocesti prispel ob 12. uri v Razdrto. Poskrbljeno je bilo tudi za reklamo: imeli smo dobro opazno reklamno tablo z vsemi potrebnimi napisi, prav tako je dogodek spremljala ekipa ekonomske propagande, ki je fotografirala vse pomembne točke in snemala z videokamero. Zastoji na avtocesti so bili že opazni, saj je bil vozen le prehitelvalni pas. Od Razdrtega do Senožeč, kjer se je tovar začasno umaknil na parkirišče, pa je nastajala iz minute v minuto daljša kača vozil, ki je segala vse do izstopa iz avtoceste. Lahko rečem, da so fantje v modrih uniformah storili vse, kar se je dalo, da bi bilo težav čim manj. Kljub temu so bili (in z njimi naša ekipa) deležni številnih, včasih nekulturnih pripomb nestrpnih voznikov v koloni. Nekateri pač ne razmišljajo in ne vidijo dlje od sebe, saj menijo, da je cesta le njihova, posebno v času turistične sezone. Tovar — ta pa naj se prevaža ponoči, saj ni pomemben.

Dalje na zadnji strani

Uvodnik vročega poletja

Znano je, da vse vrste časopisov že od svojega nastanka naprej namenjajo del prve strani za tako imenovani uvodnik, nekateri dosežejo, da se v njem zrcali vsa njegova zasnova in vsebina. Tega se zaveda tudi uredništvo našega glasila, ne vem le, koliko ima pri tem težav. Domnevam, da za ta prostor izbere enega od prispelih člankov, tistega pač, ki je v danem trenutku najbolj primeren. Z uvodnikom izdajatelj časopisa doseže primerno zanimanje za ostale strani. Tokrat namerno pozabljam na vse tiste, ki jih zanimajo le horoskopi, zaupni pogovori, TV spored in druga odvečna navlaka.

Za uvodnik lahko rečemo, da resni časopisi s tem nimajo težav, saj za to skrbi armada profesionalcev. Vedno jim uspe iz sveta visoke politike, gospodarskih in drugih škandalov, nočne kronike in ostalega izbrskati snov za vsaj navidezni uvodnik. Vse jim pride prav, tudi nesreča sočloveka. Pri našem glasilu je drugače, naše pisanje mora ostajati na delavskem nivoju! Kako naj si pomagam z govori B. M. ali koga drugega, ko še direktorja tozda vidim in slišim bolj poredko, da vsaj na videz poznam generalnega, se javno zahvaljujem vsem organizatorjem štrajka, saj ga sicer še do danes ne bi videl.

Zadnja leta gredo dogodki piscem uvodnikov zelo na roke. Zdi se, da so »časni kislih kumaric«, kot poletnemu političnemu mrtvili pravijo novinarji ter ostali kreatorji medijev, izginili. Vse kar je še kislega ostalo, preberemo z obrazov naših delavcev. Ne le videz, tudi okus je vse bolj kisel. In kdo vse to kuha? Delavci sami še najmanj, mnogo več tega povzroča tista mašinerija, ki je potrebna remonta, a vseeno seje vse poletje. Vrag vedi zakaj? Moje skromno mnenje je, da skušajo tokrat brez meja izkoristiti naravo. Vsak kmet ve, da suša ne prinese pridelka, tak bo tudi izgovor. Kaj bo z našimi kašči jeseni, ki se še naprej realno praznijo (pretekli mesec menda realno za 2,5 %), tega ne ve nihče. Bojim se, da bo to dolgo vroče poletje (tudi brez Bena Quicka) pustilo požganine; že sedaj nekaj smrdi.

Prisluhnimo še psihologom, ki pravijo, da ima vročina na ljudi mnogo negativnih vplivov, eden od njih na primer je povečana agresivnost šoferjev. Glede tega smo seveda lahko kar pomirjeni, kajti delavska plača zadošča za toliko litrov bencina, da je povprečen delavec ogrožen le nekaj minut tedensko. Bolj nas lahko skrbi agresivnost ustoličenih glav in belih

ovratnikov. Še naprej bodo uvažale mleko, metle, dezodorante, le za intervencijski uvoz padavin ne bo posluha. Če pa bomo le preveč sitni in vztrajni, nas utegnejo doleteti trše padavine, toča na primer.

O moj bog, kje so poletja, ki smo se jih veselili, ko nam ni bilo mar uvodnikov, temveč smo vse hudo ohladili v morju in pivu? Koliko je ostalo pogumnih, takih, ki banko prosijo za limit, kar znese tri dni morskih opojnosti in mnogo manj kalorij pozimi? Malo jih je, kajti proti takemu početju nazorno govori dovolj razlogov. Prvi razlog je naš čustveni odnos do dinarja, ki smo mu s 1. 8. odrekli gostoljubnost. Nihče ne mara več slišati zanj, tudi če je v duetu ali kvintetu ne. Tisti, ki so kdaj kupovali dobro trajnejše vrednosti, tostran meje seveda, so to ugotovili že pred leti.

Danes pač ne štejemo več v dinarjih, temveč v »rudarjih«. Če bi naš delavec šel na morje, bi moral tam gledati, kako si nemški vajenec ravno z »rudarjem« prižiga cigareto. Kaj takšnega, ko si sam komaj privoščiti vžigalice, če že kadi.

Naši očetje so Nemce nekoč podili proti severu, danes jih vabimo nazaj, seveda z drugačnimi nameni, predvsem pa s parolo: »Turizem smo ljudje«. Poglejmo naslednji dogodek. Delavec sreča tujca, ki že dolgo zaman išče menjalnico. Ta ga prosi, da mu zamenja vsaj 50 mark. Človek božji, kako naj mu ustreže, naj bo prijazen in ustrežljiv, če sme o tolikšem bogastvu le sanjati!?

Znani so tudi primeri, ko ima delavec dovolj zbranega za dopust, a vendar noče iti. Kaj če mu v tem času pošljejo sporočilo: »Tovariš, od tega dne dalje predstavljaš tehnološki višek, poišči si delo!« Omeniti moram še delavsko solidarnost. Ali bi vi šli na dopust, če bi vedeli, da bodo vaši sodelavci tačas korakali proti tej ali oni skupščini? Nič ne bom odgovoril, da ne bi poslušal očitkov o sugeriranju!

Nikar ne obupajte nad tem člankom, pogledjte še druge in čakajte, da mine to poletje. Najbrž boste spet imeli svoj običajni uvodnik, ki ne bo vznemirjal javnosti, predvsem pa dovolj skrbi, da boste v miru pozabljali na lepo preteklost. Misel na lepšo prihodnost raje opustite, takšne sanje so pripadale utopistom in mogoče še kakšnemu zaporniku. Sicer pa, če ste delavci, se vam to zagotovo ne more zgoditi, saj vsak dober delavec sam najbolje ve, kaj sme pričakovati od prihodnosti.

GORJAN

Kako do uspešne reorganizacije?

Reorganizacija naj bo podrejena kakovosti in učinkovitosti dela na posameznem področju ter skupnim poslovnim uspehom.

V zvezi z reorganizacijo je zanesljivo najpomembnejše vprašanje, v kakšni sestavi lahko od posamezne dejavnosti največ pričakujemo, kje jo bo objektivno najlažje razvijati in posodabljeni. Na seji DS DO sem opozoril na možne negativne posledice reorganizacije na širšem področju strokovnih dejavnosti.

Vsakdo sam najbolje pozna obstoječo in razvojno problematiko na svojem delovnem področju, zato se bom v tem sestavku usmeril na področje kalkulacij. Ne glede na vsestranske vplive na kakovost dosedanjega razvoja na tem področju s stanjem ne moremo biti zadovoljni niti sami izvajalci, kaj šele uporabniki. Zato so povsem razumljiva razmišljanja, kaj in kako spremeniti, da bi prišli do ostrejših, a še vedno zanesljivih osnovnih ponudbenih cen. V konceptu reorganizacije je predvideno približanje te dejavnosti proizvodnim tozdom, za kar je gotovo nekaj razlogov. Vprašanje je le, katera so tista izhodiščna dejstva, na katera se lahko naslonimo, da pridemo do prepričljivo prave odločitve, ki bo v največji možni meri zagotavljala izboljšanje stanja. Nikakor ne želim, da bi moje razmišljanje izražalo prepričanje, da je možno uspešno razvijati kalkuliranje edino v okviru prodaje, ki naj bi bila za kalkulante nekakšen raj, iz katerega ne bi želeli biti izgnani. Vsak sektor ali tozd, pokrovitelj neke dejavnosti, ima hote ali nehotе gotovo določen vpliv na dejavnosti v svojem okviru. Vendar sodeč po izkušnjah pa tudi načelno ta vpliv na kalkuliranje nikjer ne more in pravzaprav niti ne sme biti posebno izrazit. Vpliv kot določene vrste pritisk na kalkuliranje s strani Prodaje je lahko pretežno v smeri čim nižjih, rizičnih cen, ki bi komerciali olajšale pridobivanje naročil in s tem zapolnitev plana. Nasprotno je pričakovati s strani proizvodnih tozdov pritisk na kalkuliranje v smeri nekritičnega kritja vseh in vsakršnih opravičenih in neopravičenih stroškov, ne glede na konkurenčnost cen. Tako opisani »vplivi« ne v prvem ne v drugem smislu zanesljivo ne bi bili »konstruktivni« in ne bi vodili k boljši kakovosti kalkuliranja in boljšim poslovnim rezultatom.

Idealno in praktično so sprejemljivi le strokovni vplivi na kalkuliranje in kakovost cen v smislu:

- kar najzanesljivejših projektnih podatkov, pri katerih bodo razlike v podatkih o obsegu dobave kvaliteta materialov, neto težah, tehničnih rešitvah med ponudbeno in izvedbeno dokumentacijo za naročilo, minimalne;
- stabilnih tehnoloških podatkov, posebej delovnih norm, ki predstavljajo za kakovostjo projektnih podatkov drugi največji vpliv na kakovost dela kalkuliranja;
- sistemskih rešitev v zvezi s ceniki materiala (posebej v obdobju izrazito velike inflacije je kakovost kalkuliranja v veliki odvisnosti od možnosti kakovostnega in ažurnega spremljanja cen dobaviteljev z zanesljivimi ceniki);
- možnosti kakovostne in ažurne obdelave vseh že vpeljanih programov računalniške obdelave podatkov, kakor tudi od možnosti realizacije novih željenih programov glede na predvsem kadrovske zmogljivosti RC;
- zagotovljene ustrezne kadrovske zasedbe službe kalkuliranja. Ti strokovni vplivi na kalkuliranje seveda v pozitivnem smislu pa so ne le sprejemljivi, temveč celo nujni. Na osnovi takšnega razmišljanja pridemo do logičnega zaključka, da sploh ni toliko pomembno, pod katero streho bo kalkuliranje delovalo, pomembno s kako kakovostnimi vhodnimi podatki je oskrbovano in kakšne možnosti ima za obdelavo podatkov. V kolikor pa upoštevamo še večno časovno stisko pri pripravi ponudbenih cen, postane zaradi nujne vmesne izmenjave dokumentov in mnenj pomembna tudi fizična razdalja med komercialistom, projektantom, predkalkulantom in RC, še posebej, dokler nimamo sistema »zračne pošte«.

Iz priloženega prikaza pretoka za vrednost pomembnih podatkov je razvidno, da sicer, grobo ocenjeno, kar 80 % primerov ponudbene cene dobimo z izmenjavo podatkov v najmanjšem in zato najracionalnejšem možnem trikotniku med komercialistom, projektantom in predkalkulantom. Tu je tudi najkrajši možni čas dvakrat pomemben: v smislu najhitreje prodaje ponudbe in najmanjših stroškov.

Zato vidim v primerjavi s selitvijo kalkuliranja v proizvodne tozde ve-

liko večji pomen v nadaljevanju že sproženih prizadevanj za izpolnitev izdelave TKC in PKC s tem, da kompletiramo računalniško izdelavo TKC s šifriranjem in ovrednotenjem šifranta doma izdelanih ulitkov, zvarjenecv in izkovkov. To pa je dalje pogoj za kakovostnejše in zanesljivejše predkalkuliranje, tako da v ocenjenih 80 % primerih ne bo več potrebna revalorizacija primerjalnih vrednosti z indeksi, ker jih bodo zamenjale sveže, enkrat ali dvakrat letno izdelane IBM TKC sklopov (K-jev) po veljavnih cenikih. Ta izpolnitev, ki bo predvsem od operativne tehnologije PUM zahtevala veliko zahtevnega dela pri pripravi ovrednotenja šifranta, od tehnologije zvarjenecv pa na pripravi šifriranih kosovnic, bi bila potrebna v vsakem primeru. V današnjem svetu je namreč sinonim za posodobitev dela prehod na popolno računalniško obdelavo podatkov. S tem bo imela predkalkulacija bistveno bolj svež in kakovosten fond primerjalnih in celo neposrednih podatkov, kar praktično pomeni sprotno možnost upoš-

tevanja vseh sprememb materiala pri istoimenskih sklopih, spremembe delovnih postopkov, upravičenih sprememb delovnih norm itd.

Šele tej fazi bo lahko sledila faza izdelave nove IBM TKC na klic iz računalnika bodisi v vsakem trenutku ali pa na vseh ravneh izdelka od elementa do že realiziranega naročila.

Šele takrat se bomo tudi na doseg roke realno približali skupni želji zanesljivega in neprimerne hitrejšega računalniškega predkalkuliranja, ko bo imel komercialist računalniško samopostrežbo cen na vseh ravneh izdelka, medtem ko bo predkalkulant pripravljati VU tozdv z neko novo oznako samo še za izjemne primere, sicer pa skrbel za pravilnost vhodnih podatkov oziroma podatkov »na zalogi«, v spominu računalnika.

Logična posledica dolgoletnega skupnega razvoja službe kalkuliranja se danes odraža v skrajno racionalni kadrovski zasedbi, ki zadošča le s prerazdeljevanjem delovnih nalog in navzkrižnim nadomeščanjem izpada zasedbe zaradi rednega in bolniškega dopusta ali odhodov.

Glede na najracionalnejši enotni — enojni fond podatkov skupna

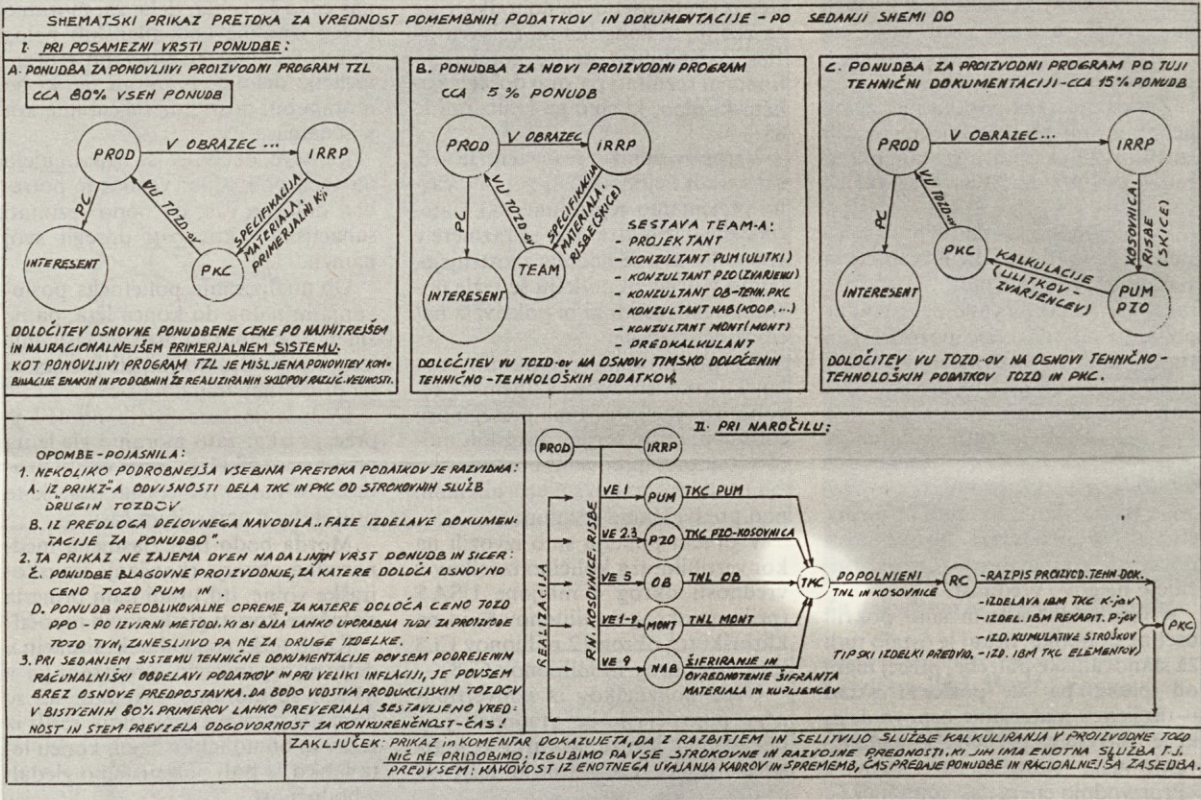
služba omogoča tudi najboljšo izmenjavo podatkov med predkalkulanti različnih blagovnih skupin. Ob dejstvu, da se posamezni istovrstni sklop ponovi tudi po desetih letih, zaradi česar smo prisiljeni hraniti tudi toliko star fond tehnično-tehnoloških podatkov, si je težko predstavljati delitev in selitev tega fonda: IBM TKC K-jev, IBM rekapitulacij P-jev, kumulativne stroškov, enojnih IBM cenikov.

Zato naj bo vsako preseljevanje že zaradi zastoja v delu, okvar inventarja pri selitvi, problema z arhivom podatkov in funkcionalne ureditve prostora pred odločitvijo dobro pretehtano ter izvedeno le, če obstoja jamstvo, da bodo skupni pozitivni učinki večji od težko popravljive povzročene škode.

V vsakem primeru je potreben tudi prenovljen samoupravnih sporazum vsebine kalkulatornih izvedenk in višine odstotkov vseh tistih izvedenk, ki se določajo z odstotki. V primeru selitve kalkulacije pa bi bilo potrebno določiti tudi, kdo bo določal prodajno ceno, in pripraviti delovno navodilo s podrobnimi izhodišči za določanje PC.

Anton Gerškšč

Shematski prikaz pretoka pomembnih podatkov in dokumentacije - po sedanji shemi DO

Jubilanti v letu 1988

Leto je naokrog in spet kar lepo število Litostrojčanov slavi svoje delovne jubileje. Leta se mimogrede prelevijo v naslednjo okroglo obletnico in tudi letos bo marsikdo s presenečenjem ugotovil, da se je let nabralo več, kot je mislil.

Kljub temu, da nas je v zadnjih letih zapustilo veliko bolj ali manj prekaljenih Litostrojčanov, nas je še veliko takih, ki vztrajamo. Zato letošnjim jubilarantom iz vseh tozdov in delovnih skupnosti še posebej iskreno čestitamo in jim želimo, da bi bili z delom v Litostroju kar najbolj zadovoljni. To pa naj bi bil seveda tudi osnovni motiv, da ne bi zapuščali svoje delovne organizacije, saj dobrih in izkušenih delavcev vedno in povesod primanjkuje.

10-LETNIKI

TOZD ZSE

Zdenka BENKO, Ana BRINOVEC, Jasko ČORALIČ, Slavko JANKOVIČ, Danica KACIČ, Stanko KRAMBERGER, Stana PETERNEL, Emilija VASILJEVIČ, Marta ZUPANČIČ

DS SSP

Ranko DAMJANIČ, Janez SAMEC, Jožica ZAVRL

TOZD IRRP

Sonja ČUDEN, Marta GARTNER, Jože KOČAR, dipl. ing., Aleš PERNEK, Dragan PETKOVIČ, ing., Janko REPENŠEK, Esad SIJAMHODŽIČ, dipl. ing., Josip ŠERBETAR, Lidija ŠTEFE, Marina TROFENIK, Nevenka STRNAD

TOZD NABAVA

Venceslav TURK, Viktor POREDOŠ, Ibrahim REKIČ, Mustafa ŠABIČ, Boro ŠTRBAC, Josip TUTIČ

TOZD PRODAJA

Andreja ALIČ, Antonija GAŠPARAC-KNAPIČ, Tomaž GRUBAR, Marjeta KAJBIČ, Husein MAHMUTOVIČ, Marjeta ROJINA, Stanko STALOWSKY, dipl. oec., Aleš ŠUKLJE, dipl. ing.

DS PFSR

Zaga DJOKIČ, Jožica GREGORIČ, Anica HAJDINJAK, Bojana NOVAK, Snežana ZLATANOVIČ

TOZD PUM

Nijaz BAJRIČ, Franc BERK, Majda BRADAČ, Zdravko DEBELJAK, Ivo DIZDAR, Asim GERZIČ, Jože GLAVAN, Mehmed HUJDUROVIČ, Zvonko MAGDALENIČ, Fuad MALIČ, Milivoje MIHAJLOVIČ, Ivan MUČIČ, Ibrahim MURIČ, Milan MURŠIČ

TOZD OBDELAVA

Stanko DECILNIK, Silva CHRY-SANTHIS, Marko ČATO, Božidar HORVAT, Tone HORVAT, Žarko MAČKIČ, Marijan NEMEC, Sreten NJENJIČ, Mirko RIHAR, Viljem ROJ-

KO, Pero SIMEUNOVIČ, Jožica SLAK, Milenko TOLIMIR, Drago TUTIČ, Zoran TUTIČ, Vilko UDOVČ, Helena VEHOVEC, Janez ŽIBERT

TOZD MONTAŽA

Anton ADAMIČ, Stanislav ERJAVC, Anton Hrovat, Darko ILAR, Stanko JUVAN, Franci KASTELIC, Jože LAH, Janez MOLEK, Marjan PILKO, Stanislav PODBREGAR, Borut ŠIMIC, Željko ŠKRAMLEC, Džemila KADRIČ, Janez ZORAN

TOZD TVN

Jože BLATNIK, Stane DEBELJAK, Janez GREGORIČ, Mojca LAVTIŽAR, Oliver LAVTIŽAR, Ahmet MEŠIČ, Edward PRIMC

TOZD PZO

Muhamed ALAGIČ, Asim BAJRIČ, Zoran BIJELIČ, Bosiljko EGREDŽIJA, Mirsad GERZIČ, Hasan HEGIČ, Ismet KOVAČEVIČ, Mile MIJATOVIČ, Dušan MIKANOVIČ, Hazim NUHIČ, Slavko STJEPANOVIČ, Henrik STRNAD, Anton VAGAJA, Borut ZAPLOTNIK, Fikret PJANIČ

TOZD PPO

Vlado BARTOLIČ, Ivan BRANILOVIČ, Matjaž BREMEC, Simon BUNDERŠEK, Zlatko BURDŽEVIČ, Andrej HORVAČ, Franc HRIBAR, Vida IVANČIČ, Jože JERMANČIČ, Aleksander KOGOVŠEK, Milosav KONJEVIČ, Janko KRŽIŠNIK, Grozdan MANDIČ, Borut NAROB, Emil PE-

TELIN, Žarko PIRNAT, Pavel POGAČAR, Elizabeta REPENŠEK, Bojan STOPAR, dipl. ing., Janez ŠTRUBELJ, Majda ŠUSTER, Matjaž ŽAGAR

TOZD IVET

Fikret Buhovski, Jože LONGAR, Zuhdija MUHELJIČ, Tadej PEKLAJ, Marjan PUČKO, Darko SPLICHAL, Igor ŠUTAR, Gojko VASILIČ

TOZD SŠTS

Arijana Nevenka BATIČ, prof., Roza MANDELJ, Ružica NASTAV, Slavko ZADEL

20-LETNIKI

TOZD ZSE

Zdravko PODLESNIK, Lucija VERŠEC

DS SSP

Magda JEVIKAR

TOZD IRRP

Janko ANDRIŠEVIČ, ing., Milan SVETELJ, Ing., Rajmund VELEPIČ

TOZD NABAVA

Marjeta PIRC

TOZD PRODAJA

Majda DUHOVNIK, Pavao HAJDINJAK, dipl. org., Franc KRIŽAJ

TOZD PTS

Peter KOMELJ

TOZD PUM

Franc Danijel HAFNER, Vojislav

MARKOVIČ, Mirko MITROVIČ, Alojz PAVLIN, Rajko ŠTUPAR

TOZD OBDELAVA

Miran BABNIK, Jože ERČULJ, Anton MUHA, Janez PRIJATELJ, Danilo ROZMAN, Milenko STANKIČ, Slavko ŽNIDARŠIČ, Anton ŽONTA

TOZD MONTAŽA

Drago BILANDŽIČ, Jelka LEGAN, Mirko MERHAR, ing., Dragan NOVKOVIČ, ing., Bogdan PIRC, Jože LIPOVŠEK, Nenad RADOŠ

TOZD TVN

Anton VELKAVRH, ing.

TOZD PZO

Jože VIDMAR, Boško VUGRINEC, ing.

TOZD PPO

Milan NOLIMAL, Jože PEČNIK, Ilija STOLIČ

TOZD IVET

Jože MARINKO, Branko PODPEČAN, Jože VUJČIČ

25-LETNIKI

TOZD ZSE

Jorij NOVAK

DS SSP

Rihard LORBEK, Blagoje BAČEVIČ, Marija KUŠLJEVIČ, Branko LJUBOJA, Marija MEGLIČ, Alojz MIKLAVČIČ, Franc ŠKERBEC, ing., Vinko ŠTRUKLEC

Novi megavati v Gvineji

Konec maja je Litostroj skupaj z Rade Končarjem, Energoprojektom kot nosilec posla in Metalno zmontiral in preizkusil opremo na HE Banei v Gvineji.

Dobavili smo dve turbini, loputi, regulatorja, drenažni sistem, hladilni sistem in mostni žerjav. Elektrarna je zgrajena ob jezu Banea, ki predstavlja glavno akumulacijo za nižje ležeči elektrarni HE Donkea in HE Grand Chute. Elektrarna je za naša merila po moči majhna, vendar kljub temu predstavlja 10 % vgrajene moči vseh elektrarn v Gvineji. To je informacija, ki nam pove, kako rečna je ta dežela, čeprav je po rudnem in drugih naravnih bogastvih zelo bogata. Elektrarna se nahaja 130 km od glavnega mesta Gvineje Conakrija, do koder vodi obnovljena asfaltirana cesta. Pokrajina je polna bujne zelenjave, saj se džungla razteza okrog in okrog. Naselje, kjer smo stanovali, je bilo 25 km oddaljeno od gradbišča. To pot smo morali prevoziti vsak dan v obe smeri po zelo slabi makadamski cesti. Življenje v naselju je potekalo enolično, saj razen v ograjenem kampu nisi imel kam iti. Z opisom enega delovnega dne želim prikazati življenja na gradbišču hidroelektrarne Banea.

Po vstajanju ob 5.30 in zajtrku, ki nam ga je pripravil naš kuhar s svojimi črnimi pomočniki, smo si morali posebej pripraviti vodo za pitje, katere smo veliko porabili, in vodo za umivanje. Vse to smo morali odpeljati s seboj na gradbišče vsak dan posebej. Ker smo bili majhna ekipa,

samo štirje, smo imeli avto katrcio, ki nam je, moram reči, odlično služila.

Jutra so v Afriki za mene daleč najlepši del dneva, glede na to, da je čez dan vročina in peklenska vlaga. Zjutraj je zrak prijetno svež in sončni vzhodi so čudoviti. Sonce vzhaja ob 7. uri zjutraj in zahaja ob 7. uri zvečer in to vedno enako, ne glede na letni čas, katerih tu ob ekvatorju praktično ni. Obdobja leta se razlikujejo le po deževni in sušni dobi.

Vožnja na gradbišče poteka skozi nekaj vasi. Čez cesto steče kdaj pa kdaj kakšna opica, v vaseh pa moraš paziti na ovce in koze. Cesta prečka tudi železniško progo Conakry—Kankan, ki je dolga 800 km in so jo zgradili Francozi že pred 75 leti. Zanimivo je to, da vlak zaradi raznih okvar nima točnega voznega reda, ampak pelje enkrat tedensko v eno in enkrat v drugo smer. Ljudje na postajah pač čakajo po nekaj dni. To ni tu nobena tragedija, ampak normalno življenje, saj tu velja parola — čas ni moj gospodar — in to dobesedno. Mi vsem času nismo imeli sreče, da bi ta vlak videli.

Vzdušje med vožnjo v avtu je odvisno od našega počutja, ali je prišla pošta ali ni, zakaj ni in seveda potem debata, kaj je novega doma, kaj v Litostroju itd. Delo na gradbišču poteka bolj ali manj normalno, glede na to, kakšni problemi se pojavijo.

Tu je prisoten še dodaten problem, na katerega je treba biti stalno pozoren: to je kraja. Stalno moraš imeti orodje na očeh ali pod ključem. Čim se obrneš, zgine ključ, izvijač itd. Ti ljudje sploh nimajo občutka lastnine.

Sporazumevanje z našimi črnimi pomočniki poteka različno, Mensur je osvojil s Sorelom slovensko-francosko susu kombinacijo. Susu je v tem delu Afrike zelo razširjen jezik. Mijo s Vamaro uporablja slovensko-francosko. Stane pa z Mamadujem slovensko-ročno izvedbo jezika. V glavnem s sporazumevanjem nimamo težav.

Do kosila, ki nam ga pripeljejo na gradbišče ob 12. uri, ko je sonce v zenitu in ni nobene sence, je že prekleto vroče. Kosilo pripeljejo v lesenem zaboju v termos posodah. Zaboj zaklene z enim ključem kuhar v naselju, odklenemo pa ga mi na gradbišču. V nasprotnem primeru bi šofer med potjo nahranil še svojo številno družino. Po kosilu spet delamo do 18. ure. Popoldne je v strojnici zelo vroče in tu se reflektor krasno uporablja za dve funkciji: za razsvetljavo, na njem pa odlično posušiš tudi delovno majico, ki jo moraš kar nekajkrat zamenjati, ker je popolnoma mokra od znoja.

Do naselja je spet dobre pol ure vožnje, v naselju pa tuširanje in preoblačenje v svežo obleko, kar je po celodnevem znojenju obvezno. Na srečo za pranje poskrbijo boyi, ki vsak dan počistijo sobe in operejo preznojeno obleko.

Po večerji ob 20. uri še malo posedimo na večernem zraku, ko je zopet prijetnejše kot čez dan. Veliko je komarjev, tudi malaričnih. Tako smo v glavnem vsi preboleli malarijo, vendar v lažji obliki zaradi stalnega jemanja kinina.

Spanje je lahko prijetno, če ni prevroče in moraš prižgati prezračevalno napravo, katere brnjenje med spanjem seveda ni prijetno, je pa nepogrešljivo.

Tako minevajo dnevi in pride tudi dan, ko je delo končano, ko pride tako težko pričakovani povratek domov.

Na koncu bi še povedal, da je bila elektrarna zmontirana v rekordnem času, z malim številom ur in ljudi in je tako tudi finančni rezultat zelo dober.

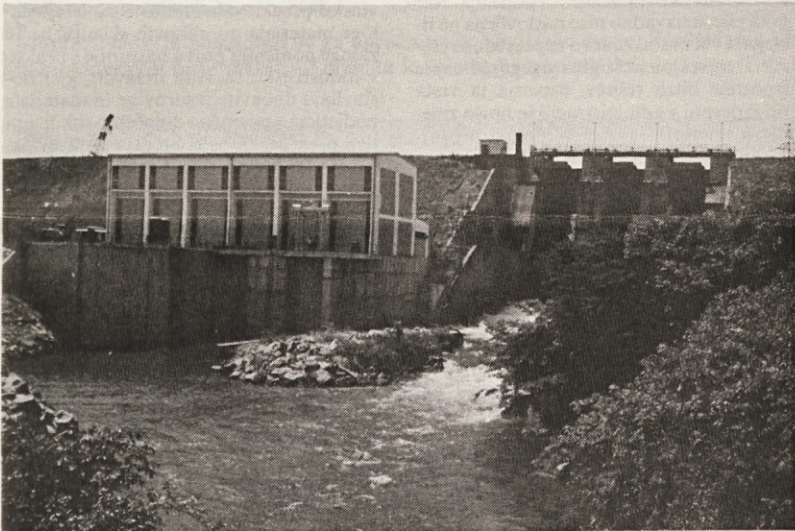
Litostrojska montažna skupina v turbinski etaži strojnice ob koncu montaže letos marca

Ker smo imeli pitno vodo, so otroci iz bližnje vasi pogosto hodili k nam ponjo. (Foto: D. Škarabot)

Če mislite kdaj končati, končajte! Drugače bomo dali pod antiko!

Zunanost HE Banieya v Gvineji

Dušan Škarabot

TOZD IRRP

Svetozar BARAJIČ, Ivan HOBEL, Milan KONCILJA, ing., Veljko MAR-MILIĆ

TOZD NABAVA

Janez BREZOVNIK, Marjana ĆIR-JAKOVIĆ, Bernarda STOILJKOVIĆ, Mirko VIDIC

TOZD PRODAJA

Janez ČADEŽ, Janez DRČA, Miroslav DJURIĆ, Niko KNEŽEVIĆ, dipl. ing., Janez PRVINŠEK, Barbara VI-TOROVIĆ

TOZD PTS

Franc SKUŠEK, Franc TROJAR

DS PFSR

Anton NOVAK, Bernarda ŠIMENC

TOZD PUM

Anton ADAMIČ, Rafael BEVK, Marija DOLINAR, Stojan DJORDJEVIĆ, Franc GALE, Jože GLIVAR, Anton KOROŠEC, Alojz LEŠNJAK, Karel MAVER, Vaso MILETIĆ, Anton MIŠ-MAŠ, Janez MIŠMAŠ, Franjo NOVAK, Janko ORAŽEM, Anton PEČJAK, Ivan PEČJAK, Slavko PENKO, dipl. ing., Miroslav PLEŠEC, Jože POTOČAR, Janez PUGELJ, Karel ROUDI, Marija ŠČEK, dipl. ing., Vincenc ŠTREKELJ, Tomislav TAKIČ, Jože TURK, Marija Majda VIDIC, Stanislav VIDMAR, Alojz VOVKO, Martin VUZEM

TOZD OBDELAVA

Sokrat ALEKSOV, Franc BOKAL, Janez FERME, Jože GABERŠEK, Anton GREGORIČ, Jože KAPLAN, Franc KOŽUH, Ivan KUSTRLE, Vladimir LAZNIK, Jože LOVŠE, Janez MA-ROLT, Janez PAPEŽ, Anton PUGELJ, Ludvik PUGELJ, Andrej RUPERČIČ, Jože RUS, Vladimir SEDEJ, Marjan ŠAJN, Janez ŠIFRER, Stjepan TRAT-NJAK, Zvonimir ZIDANIČ

TOZD MONTAŽA

Andrej BERTONCELJ, Štefan FI-FOLT, Leopold FLORJAN, Martin POLANEC, Dušan ŠKARABOT, ing., Anton ŠOPAR, Anton ŽUPAN

TOZD TVN

Jože AJNIK, Ciril GLAČ

TOZD PZO

Maksimiljan DERNULOVEC, Dušan MOMČILOVIĆ, Anton PIRC, Avgust REBERNIK, Jože URBANIJA, Slavko ZABRET

TOZD PPO

Hasan BURNIČ, Anton PADERČIČ, Stanislav TORKAR

TOZD IVET

Musa FAZLIJA, Rudolf FERME, Hajrudin GALIČ, Adolf GOLOB, Egidij GOSTIŠA, Ivan GRAHEK, Marjan HORVAT, Boris KNEŽEVIĆ, Janez KOLARIČ, Stanislav MAV, Ivan PER-

KO, Janko PETAN, Branimir RU-DOLF, Stanislav SEMPRIMOŽNIK, Ludvik VIDRIH, Jože ZGONC

30-LETNIKI

TOZD ZSE

Karolina CIGALE, Kristina KATA-NAC

DS SSP

Janez GAL, Marija PIRIH

TOZD IRRP

Franc HUDNIK, dipl. ing., Matija JELENC, Alojz KOVAČ, dipl. ing., Jože PRUDIČ, Antonija ŽORŽ

TOZD NABAVA

Janez GOGALA, Anton HANC

TOZD PRODAJA

Ivan IVANC, Alda KOS KUŠAR, Stanislava KRANJC KUŠLAN, Fran-čiška MOHORIČ

TOZD PTS

Rajko KOPAČ

DS PFSR

Jože ŽELJKO

TOZD PUM

Ivan BAŠNEC, dipl. ing., Drago BE-GIČ, Vladimir BIZJAN, Franc GAŠ-PERLIN, Marjeta HORVAT, Mijo

HREN, Štefan ŠEGINA, Janez KA-LAN, Anton KOCJANČIČ, Josip MUNDŽAR, Ivan VIŽINTIN

TOZD OBDELAVA

Alojz GRMŠEK, Albin KNAPIČ, Ivan KNEZ, Janez NOSE, Stanko PA-TE, Anton PUGELJ, Ivan ŠVARC

TOZD MONTAŽA

Henrik CAR, Smail GAZIČ, Franjo KOVAČIČ, Janko LAPUH, Adolf MI-HELIČ, Marjan ROT, Djordje VUKO-VIČ, dipl. oec.

TOZD TVN

Mitar POPOVIČ, Silvester ŠVARC

TOZD PZO

Jernej TURK

TOZD PPO

Vasilije PAVLOVIČ

TOZD IVET

Ivica BRAJAK, Martin MEDLOBI, Milan MOMČILOVIČ, ing., Rajko ŠKEDELJ

TOZD SŠTS

Alojz ŽALEC

POSEBNA NAGRADA ZA POLNO DELOVNO DOBO V DO

DS SSP

Janka KANDUŠER

TOZD IRRP

Zlatka MEGLA

TOZD PRODAJA

Karolina GASPARI KOLBE, Marija LESKOVEC, Danilo ROŽEC

DS PFSR

Rajko GRDEN

TOZD PUM

Anton KOŽELJ, Lovrenc METEL-KO, Alberto ODEB, Stanko ŠMIGOC, Štefan VELIKONJA

TOZD PZO

Jože HAUPTMAN

TOZD IVET

Anton PAPEŽ, ing.

TOZD SŠTS

Rafael PEČIRER

Vsem jubilantom
iskrene čestitke

ZAPISKI IZ ZASEBNEGA ARHIVA

Izkopljimo skrite rezerve

Ne z učeno razpravo, temveč s preprostimi ugotovitvami in mislimi želimo osvetliti nekaj resnic. Vsaka zase so sicer že dobro znane, zbrane pa nam odkrivajo dokajšnje rezerve, skrite v globini, do katere ne zaorjemo. Prepričujemo nas, da jih moramo sprostiti, če se hočemo premakniti korak naprej v smeri višje proizvodnosti, boljšega standarda in gospodarske stabilizacije. Dokazujejo nam, da vodi pot do njih predvsem preko boljše delovne in poslovne discipline.

Veselilo bi nas, če bi se nad nakazanim vprašanjem zamislili vsi, ki se želimo dostojno vključiti v sodobne proizvodne tokove in mednarodno delitev dela. Članek zato ni namenjen samo našemu kolektivu, temveč želi biti širši. Prav zato tudi nepravilnosti, ki jih navajamo, niso vse ali samo naše, nekatere sploh ne, temveč jih — posamezno ali v celoti — lahko očitamo marsikateri delovni organizaciji (DO).

Disciplina je važen dejavnik

V današnjih pogojih delitve dela smo ljudje bolj navezani drug na drugega, kot smo bili kdajkoli prej. Delavec v proizvodnji ne more nadaljevati z delom na izdelku, če delavec pred njim ni pravočasno in v redu opravil svojega delovnega postopka.

V medsebojni odvisnosti so tudi posamezne temeljne organizacije proizvodne DO.

S strojno obdelavo npr. ni mogoče začeti prej, dokler niso nared ulitki. Ti pa neizbežno kasne, če zanje modelarna ni pravočasno izdelala modelov ali konstrukcija ni pripravila načrtov.

Druga na drugo so medsebojno navezane tudi DO, katerih vsaka se ukvarja z drugačnimi proizvodi. Šele terminsko usklajena dobava vseh sestavnih delov opreme omogoča npr. nemoten potek montaže strojne opreme v novi tovarni.

Skratka, vključeni smo v gospodarski tok. Ta se giblje s hitrostjo, ki jo določajo prav vsi, od posameznih delavcev do DO kot celote. Če posameznik, tozdr ali delovna organizacija žele pospešiti ta tok, da bi postalo gospodarstvo živahnejše, so taka prizadevanja zaman. Zamudnike je treba prej ali slej počakati. Šele če bi si prizadevali v smeri učinkovitejšega opravljanja delovnih dolžnosti prav vsi, bi pospešili tempo našega gospodarskega življenja. V nasprotju s tem pa že en sam nediscipliniran delavec pomeni oviro, ki tok zavira.

Delovna in poslovna disciplina sta zato široko vprašanje, ki vpliva na celotno gospodarstvo in zadeva nas vse.

Rokovne obveznosti — šibka točka

Ko slišimo besedo »disciplina«, se neho-te spomnimo na točno prihajanje na delo in nedopustnost vmesnega ali predčasnega odhajanja z delovnega mesta. Čudno tudi ni, saj imajo ta obrobni del discipline vse DO bolj ali manj zadovoljivo pod kontrolo in marsikje so celotna disciplinska prizadevanja celo omejena na ta del.

Precej ali povsem pa zanemarjamo vprašanje, kako na delovnih mestih opravljamo dolžnosti posameznih delovnih dni. Sproti in zadovoljivo? V skladu s proizvodnim programom ali drugačnimi obveznostmi? Ali morda delamo nekvalitetno in smo stalno v zamudi z izvrševanjem svojih delovnih dolžnosti?

Kdor ne verjame, da zanemarjamo prav ta osrednji in neprimerno važnejši del delovne discipline, naj primerja število disciplinskih prijav zaradi prekrškov, registriranih na žigosnih karticah, s tistimi, katerih vzroki so malomarnosti pri delu. Prsti ene roke bi v enem letu v marsikateri DO zadoščali za preštetje disciplinskih postopkov zaradi malomarnosti dela ali zamujanja rokov.

Vendar je prav ta osrednji del discipline najbolj važen in okrog njega se bodo sukale naše misli. Nezadostna delovna in po-

slovna disciplina hromi naše gospodarske možnosti in se izraža v zamujanju dobavnih rokov, kar je naša najšibkejša točka. Zato gospodarski razvoj ni tako hiter, kot bi lahko bil, in izvozna prizadevanja so otežkočena. »Vedno ste pri meni dobrodošel gost, toda ne omenjajte mi več vaših podjetij!«, je vljudno zavrnil ameriški uvoznik predstavnika naše živilske industrije, potem ko dvakrat zapored ni prejel naročenega blaga v pogodbenem roku...

Res je, da tudi neprimerne komercialne obveznosti in nestvarno načrtovanje minirajo pogodbene dobavne roke. Toda ti pojavi niso tako zelo naši, kot je naš malomarnen odnos do dela.

Krajšamo delovni dan

Nekatere delovne organizacije se v pogledu delovne discipline predstavijo kar na daljavo: ko med rednim delovnim časom kliče telefonsko centralo, se nihče ne oglasi. Izjemoma se to lahko povsod zgodi, pogostost tega pojava pri nekaterih podjetjih pa dokazuje, da tam disciplina šepa.

Obisk podjetja daje še bolj nazorno sliko o disciplini in redu v njem. Če čakaš pri vratarjevi loži, da receptorka konča telefonski pogovor s kolegico o včerajšnjem kosilu, ki dosega nadrobno dobre kuharske knjige, potem si lahko misliš, da v podjetju ni nikogar, ki bi ji znal oprati glavo zaradi samovoljnosti, ki si jo dovoljuje pred neznanim obiskovalcem.

Nadalje si v podjetju tudi krajšamo delovni čas in to na različne načine. Jutranji začetek dela premnogi istovetijo z obveznostjo prihoda na delovno mesto, delati še ni treba. Kdo bi tudi mogel! Ob cigareti, pravi kavi, klepetu ali časopisu se je treba najprej do kraja prebuditi, se oddahniti od napora jutranje vožnje ali hoje in se za delo najprej ogreti. Pomanjkanje smisla za trajanje delovnega časa potem učinkovito potrdi z globokim spoštovanjem odmora in zaključka delovnega dne: prvega podaljšaja, na drugega se temeljito pripravljajo že pol ure prej.

In koliko je vmes cigaret, pa kavic in klepetov! Žigosane zamude so pravi smrkavci v primerjavi s temi najpogostejšimi napravljani delovnega časa. Na srečo ostajajo skrita in jih ni mogoče računsko zajeti, sicer bi se zgrozili nad preostalo dolžino delovnega dne. Računa tudi ne bo napravil posameznik. Vestni delavec nima kaj računati, nepoštenemu pa takega računa ni mar.

Ni čudno, da se že javno pojavljajo predlogi za skrajšanje tedna na štiri delovne dni, češ da se da z marljivim delom v štirih dneh napraviti prav toliko kot v petih. Povsem logično! Če delovne discipline ne bomo izboljšali in bomo pustili, da se razbohotijo škodljive navade, potem bodo tedensko tudi štirje delovni dnevi preveč. Že v enem samem dnevu bi utegnili napraviti isto kot z nediscipliniranim delom ves teden. Od česa bi potem živeli?

Ažurnost, naš pastorek

Tudi ni čudno, da pri zrahlanju delovni disciplini izgubljam smisel za sprotno delo brez zaostanka.

Nezadostna delovna zavednost posameznikov je tista, ki zavira tok proizvodnje in nas navaja, da pozabljamo na potrebo pravočasnega dokončanja dela. Smatramo kot povsem normalno, da skozi proizvodne oddelke leno teče široka reka stotine različnih naročil z ogromnimi časovnimi presledki med posameznimi delovnimi operacijami, namesto da bi na manjšem številu naročil delali časovno strnjeno in razgibano ter jih dokončali čim hitreje. To bi bilo tudi mogoče, če bi vsi udeleženci proizvodnega postopka disciplinirano, to je kvalitetno in pravočasno, prispevali k izdelku z načrti, materialom, orodjem, delom, poddobavami itn.

Namesto da bi vsa naročila obravnavali enako in jih enako hitro »potisnili« skozi proizvodnjo, podelujemo nekaterim izredno nujnost in zaradi njih celo odpiramo nova delovna mesta, ki naj mimo rednih strokovnih služb poskrbe za hitrejši potek proizvodnih del. Tako izjemno obravnavanje nekaterih naročil koristi njim samim, moti pa redni potek proizvodnje kot celote in predstavlja lep dokaz, da proizvodnja ni dovolj učinkovita.

Slika, ki jo kaže proizvodni obrat z nezadovoljivo delovno disciplino, je prav nasprotna sliki discipliniranega obrata; prvi je bolj podoben skladišču, zatrpanem z materialom in nedokončanimi izdelki, ki leže mesece dolgo na istem mestu, ne da bi se jih kdo dotaknil; drugi je pregleden, prehodni in pospravljen. Ni treba biti poseben strokovnjak, da opaziš to razliko.

Tudi slika po naših ljubih pisarnah marsikje ni ugodnejša. V kupih papirja na pisalnih mizah se nekatere zadeve »mede« več mesecev ali celo za vedno izgube. Te papirnate gore pričajo, da tudi tu ni doma smisel za ažurnost.

Najbolj žalostno pri vsem je, da vse to gledajo in vidijo novi, mladi sodelavci. Namesto, da bi jim vcepili smisel za disciplinirano in sprotno delo, jih privajamo na zaostajanje in nepravčasnost. Tako nam je že prešel ta nezadovoljivi način dela v meso in kri, da mu pripisujemo normalnost in nismo ažurni niti tam, kjer bi prav lahko bili.

Zakaj npr. pisma in telegrami ter telesi, ki so poslani zaradi nujnosti, včasih romajo do pristojnega uslužbenca po več dni? Zakaj traja po 14 dni in več, da pridejo do pisca nazaj in do internih naslovljencev kopije dopisov, na katere je vložil samo pripisalo številko delovodnika? Zakaj nam pregledi fasciklov ne dajo zadnje slike o poslih, temveč vedno čakajo na »odlaganje« pošte, ki že kar po pravilu ne sme biti sprotno, ampak se morajo dopisi prej valjati po škatlah in predalih vsaj mesec dni? In končno, zakaj je mlada administratorica kot prvo samostojno delo zaprosila za mapo in nanjo debelo napisala »Nerešena pošta«?

Drage posledice

Zaradi vsesplošnega prepočasnega in nepravčasnega obravnavanja poslovnih pisem le-ta vedno bolj in bolj izgubljajo svoj pomen. Nadomeščajo jih telegrami, telesi in telefonski razgovori.

Zanimivo bi bilo kritično pregledati telexe in telegame, ki jih odpošlje ali prejme podjetje v teku enega meseca. Po grobi ocenitvi bi jih vsaj polovico lahko nadomestili s ceneniimi pismi, če bi znali delati tekoče in sproti. Če k temu dodamo še šte-

Ne boste verjeli, ampak tale članek je bil napisan pred natančno petnajstimi (15) leti! Njegov avtor Leopold Solc ga zaradi tedanjega zatiskanja oči pred resnico in zaradi lažnega sprenevedanja kratko malo ni mogel objaviti. Govoto bi tedaj članek naletel na močno ogorčenje bralcev in urednikov, po celih petnajstih letih pa je ta članek še kako aktualen. Mogoče bo sem in tja vendarle opaziti, da ni bil napisan zdaj, vendar ga prav zaradi teh drobnih posebnosti nismo hoteli nič spreminjati. Ker njegovih let ne izdajata niti vsebina niti jezik, ocenite sami. Koliko so se stvari spremenile (oziroma ostale iste)? Težko bi rekli, da se na napakah učimo, ali ne?

vilne telefonske pozive, ki jim prav tako botruje zamuda zaradi pomanjkanja smisla za ažurnost pri obravnavanju pisemske pošte, dobimo čedne milijone, ki bi nam jih prihranilo disciplinirano delo.

In koliko nas stanejo samo tisti telesi, telegrami in telefonski razgovori, s katerimi skušamo pri nediscipliniranem poslovnem partnerju v roku izposlovati rešitve, za katere smo pravočasno zaprosili s pismom? Tako daleč smo že prišli, da nekatere niti telex več ne gane. Niso redki primerki telexov, kjer pošiljatelj v prvih vrsticah navaja dva do tri svoje telexe, na katere ni prejel odgovora...

Pri tolikšnem smislu za ažurnost in poslovnost je delovalo kot dober »štos« pismo švedskega poddobavitelja, ki je prejel pismo v slovenščini in se v štirih dneh pismeno opravičil, da žal ne more poslati zahtevane ponudbe prej kot v desetih dneh, ker trenutno išče prevajalca...

Pri splošnih izkušnjah, da utegne ostati službeno pismo brez odgovora, smo se začeli zatekati k zasebni pošti. Sodelavcem v drugih podjetjih pošiljamo pisma službene vsebine na njihove privatne naslove, računajoč na njihovo vpljudnost, da pridemo pravočasno do odgovora. Slaba slika poslovnosti!

Razpasla se je tudi navada, da na dopise pripišemo »v roke tovariša tega in tega«. S takim naslavljanjem oprostimo prvega prejemnika obveznosti, da bi pismo odprl, vsaj prelezel z očmi in ga poslal v pristojni oddelek. Pismo obravnava kot privatno in ga pošlje na pisalno mizo naslovljenca brez obzira na to, ali je ta morda na dopustu ali na daljši službeni poti in da so v pismu lahko zelo važna poslovna vprašanja. Ker taka pisma navadno niso naslovljena na tistega, ki bi moral zadevo neposredno reševati, temveč na nekoga drugega, ki naj le izposluje hitro rešitev, ustvarja ta vrsta prizadevanj v administraciji še hujsko zmedo in pogostokrat tudi hudo kri pri pristojnih uslužbencih, čeprav so morda ta pojav izzvali sami s svojo nenadkriljivo počasnostjo in pomanjkanjem smisla za poslovnost.

Vezana obratna sredstva in delovne zmogljivosti

Velikanske rezerve, ki bi jih bilo mogoče koristno uporabiti, že v nedokončani proizvodnji. Ta nastopa v letnih bilancah z znatno previsoko številko prav zaradi že omenjene počasnosti in širine proizvodnega toka. Kdor zaorje v to vprašanje, odkrije kot pretežnega krivca prav nespoštovanje terminskih obveznosti udeležencev v proizvodnem postopku, najsi ti sedijo v podjetju ali pa so kot zunanji poddobavitelji dolžni dobaviti nekatere sestavne dele. V prizadevanju, da sprostijo vezane rezerve, zato ne bo mogel mimo nujnosti zaostritve terminske, to je delovne discipline.

V tesni povezanosti z nedokončano proizvodnjo so premiki planskih obveznosti enega leta v naslednje. Kjer so taki premiki znatni, postavlja pomanjkanje delovne discipline gospodarsko-računskemu oddelku zelo težko vprašanje: kako zagotoviti letošnje osebne dohodke iz delovnih prizadevanj prihodnjega leta?

Ti premiki, ki bi jih lahko imenovali zamujene pogodbene obveznosti, povzročajo delovnemu kolektivu dodatne obremenitve. Koliko je vprašanj, tožba, zagovarjanj, potovanj, hude krvi in ne nazadnje nezaželenega izgubljenanja poslovnega ugleda zaradi pomanjkanja delovne discipline! In kolikšen nesmisel: načrtujemo novo, delamo staro. Delo bi potekalo mnogo bolj sproščeno, če bi vsi delali le novo in se nam ne bi bilo treba vračati in koncentrirati na zadeve, stare več let. Nedisciplina tako veže tudi delovne zmogljivosti.

Velika sredstva, vsaj v podjetjih kovinsko-predelovalne industrije, vežejo zalogo materiala po njihovih skladiščih. Te zaloge pomenijo pravo nasprotje s prakso v industrijsko razvitih državah, kjer dostavljajo dobavitelji surovine in materiale podjetjem v natančno določenih rokih, niti dan prej ali kasneje. Sredstva, vezana na zalogo materiala, so zato skromna.

Dalje na naslednji strani

Črpalke za JE na poti v ZSSR

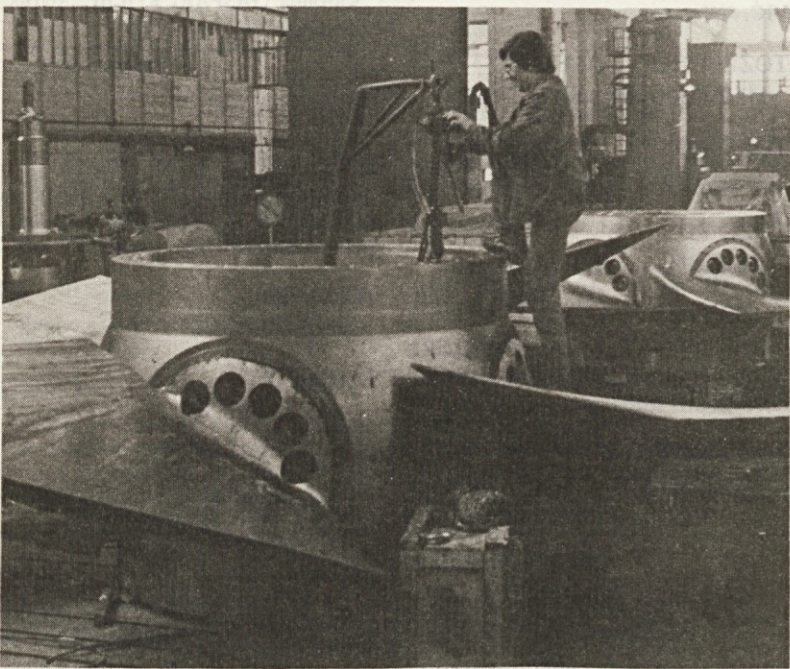
Kupcu Atomenergoexport Moskva pošiljamo tokrat že šesto serijo treh črpalnih agregatov CN 160-110 UHL. Do sedaj smo zanj izdelali že 18 takih črpalnih agregatov. Če upoštevamo, da smo jih za Bolgarijo izdelali že 6, je skupno število do sedaj izdelanih agregatov že 24.

Naše pogodbene obveznosti iz tega programa za letošnje leto so še tri serije oziroma 9 agregatov. Poleg tega imamo za leto 1989 podpisane pogodbe še za tri črpalke za ZSSR in tri za Nemško demokratično republiko, v vrednosti 2,2 mio dolarjev.

V krakem pa pričakujemo še podpis novih pogodb. Tako naj bi v avgustu podpisali dobavo treh agregatov za JE Temelin v ČSSR in v septembru še tri za ZSSR. Skupna vrednost obeh pogodb bi bila 2,3 mio dolarjev.

Veselimo se vsakega dokončanja in vsake odprave končnih izdelkov. Žal pa nam veselje skalijo naše še vedno predolge zamude. Tako žal sedaj pošiljamo zadnjo serijo iz lanskoletnega kontingenta. Za letošnji je sicer situacija malo boljša, vendar nikakor ne svetla. Ponovno nam grozijo penali. Za ilustracijo navajam, da od devetih črpalk eno izdelamo samo za plačilo penalo. Glavni vzrok za tako stanje najdemo v kasnejši uvoznih delov, to pa zaradi naših težav s plačili. Proizvodnja kot taka je osvojena, večjih težav z zagotovitvijo kakovosti pa tudi nimamo. Če bomo odpravili to pomanjkljivost, bomo popolnoma obvladovali poslovni proces na jedrskih črpalkah.

P. Hajdnjak, dipl. oec.

Poizkusna montaža

40
LITOSTROJ

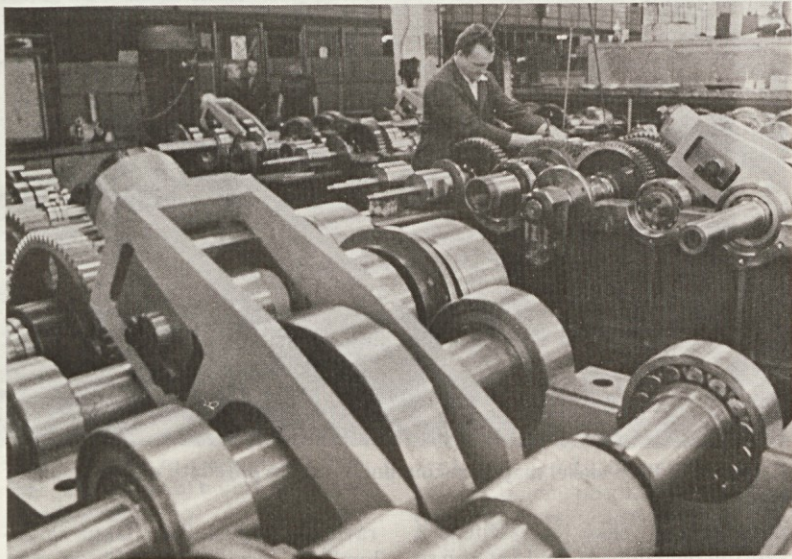
ZAPISKI IZ ZASEBNEGA ARHIVA

(S prejšnje strani)

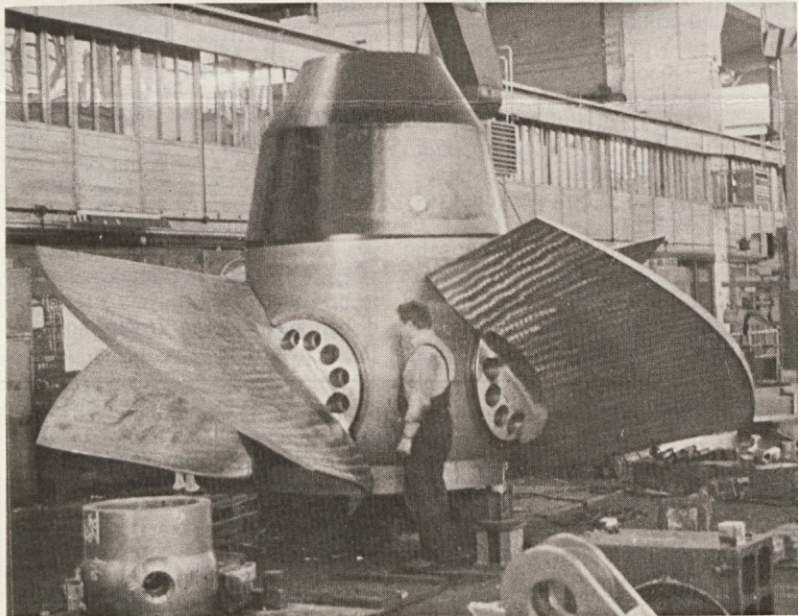
Pri nas taka praksa ni mogoča. Zakaj? Predvsem zato, ker ne poznamo in ne spoštujemo poslovne discipline. Zato smo prisiljeni k gibanju po dražjih poteh, vzdržujemo velikanska skladišča in nas prav nič ne moti, da bi morala biti taka skladišča pravzaprav naloga trgovine. Oskrbovanje z materialom enega samega podjetja preko trgovine za trgovino verjetno ni zanimivo. Če bi pa nanje pritisnila vsa kovinsko-predelovalna industrija, bi trgovina utegnila najti svojo računico. Smo že načeli to vprašanje? Koliko lažje bi bilo tudi železarnam in valjarnam, ker jih porabniki njihove pločevine ne bi nadlegovali za vsako tono posebej.

Začnimo pri človeku!

Vsa čast in priznanje mnogim članom delovnega kolektiva, ki se polno zavedajo svojih dolžnosti in z vso močjo potiskajo

Montaža desetih podajalnikov za naročnika iz Sovjetske zveze. Predvidoma jih bomo odpravili še ta mesec — manjka le še nekaj sestavnih delov. (Foto: T. Š.)

Končna montaža gonilnika za HE Dubravo pred sestavo v mlin. Premer gonilnika je 5 metrov in pol, teža pa več kot 60 ton (Foto: E. L.)

Tečaj video tehnike

Ker je v Litostroju že veliko lastnikov videorekorderjev, bo VI-DEO sekcija pri KOO sindikata Litostroj v jeseni organizirala *tečaj iz videotehnike*, ki bo obsegal tri stopnje:

1. *Na osnovni stopnji* (3 ure) se bodo tečajniki seznanili z osnovnimi pojmi videotehnike, spoznali močnoti, ki jih videotehnika nudi, korigirali ki bi jih imeli z videorekorderjem, se poučili, kakšen videorekorder naj kupijo, ali pa bi se mogoče odločili za nakup kamere.

2. *Na začetni stopnji* (5 ur) se bodo tečajniki seznanili s teorijo videotehnike, z delovanjem videorekorderja in kamere, s prenosom signala na TV-sprejemnik, z nastavitvijo videorekorderja na TV postaje pri snemanjih, s predvajanjem filmov in sploh z upravljanjem videorekorderja.

3. *Na nadaljevalni stopnji* (5 ur) pa bodo tečajniki že snemali z videokamero, montirali posnetke, opremili video-trak z zvokom, presnemavali videokasete ... skratka — uporabili v praksi, kar jih je naučila teorija.

Vsak tečajnik ima možnost udeležiti se tudi le tiste stopnje, ki se mu zdi najbolj primerna. Če bo menil, da mu zadostuje le osnova, bo po treh urah lahko zaključil tečaj.

Časovno bo tečaj potekal od 14.30 do 15.30 ure vsak dan oziroma po skupnem dogovoru na prvi uri tečaja. Predvidoma se bo pričel v oktobru 1988.

Prijavite se lahko pri Jani Kolarič (tel. 13-72 ali pri Petru Požene-lu (tel. 16-53), kjer lahko dobite tudi vse informacije!

Peter Poženel

voz proizvodnje. Njim v zadoščenje je treba napisati, da jih ne zadeva niti najmanjša krivda, če se voz ne giblje tako hitro, kot bi želeli. Ga pač ne potiskajo vsi s polno močjo. Nekateri se nanj samo naslanjajo. In še rok je premalo!

S tem člankom imamo namen opozoriti vse tiste, ki stoje ob vozu, pa dovolj ne potiskajo, da bi potiskali močneje. Tisto o številu rok pa je posebno poglavje, ki zahteva ločeno obravnavo.

Nosilec proizvodnje je samo človek in proizvodnja je taka, kakršen je njegov odnos do dela, kakršna je njegova disciplina. Zasluge za uspeh gredo le človeku in krivda za neuspeh prav tako. Če se zatakne, se ne izgovarjamo na »objektivne« težave! Ta izraz smo si izmislili in za njim skrili disciplinske prekrške ljudi, ki so krajevno oddaljeni od nas ali pa časovno toliko odmaknjeni, da jih ne dosegamo več.

Za zamujene poddobave, napako na obdelovalnem stroju, pomanjkanje energije

je itn. je kriv človek, ki prejema svoje dohodke, da bi naročilo pravočasno odpremil, obdelovalni stroj vzdrževal ali skrbel za nove energetske vire, pa svoje dolžnosti zadovoljivo ne opravlja. Zato ti pojavi niso objektivne težave, temveč v bistvu prekrški delovne discipline.

Tudi največja med vsemi »objektivnimi« težavami, gospodarska nelikvidnost, je le zadnji grozljiv manifest našega pomanjkanja discipline!

Ker tiči za vsem človek, je treba z akcijo za boljšo delovno disciplino pričeti pri njem.

Zakaj njegov neprimeren odnos do dela in pomanjkljiva delovna disciplina? Na dlani je odgovor, da vzrok ni toliko v preveliki strpnosti do nekvalitetnega dela, kot v okoliščini, da se nekateri člani kolektiva ne zavedajo odgovornosti in pomena svojega dela v sklopu celotnega izdelka in naše družbe. Predajajo se prirojeni želji, da bi dobro živeli s čim manjšim trudom, po možnosti na tuj račun, to je na račun družbe. Tej želji, ki je bistveni vzrok vsem odklonom z začrtane gospodarske poti in vodi nezadržno v inflacijo, je treba zoperstaviti predvsem družbeno osveščenost.

Zaveden član naše družbe predobro ve, da prinese vsak prekršek delovne discipline posamezniku kvečjemu le trenutno korist, potem pa neizbežno udari nazaj. Ustvarjalno delo kot edina trdna osnova življenjskega standarda nam neizprosno vrača le toliko, kolikor k skupnemu blagostanju v resnici prispevamo.

Delovna disciplina mora izvirati in se vzdrževati iz naše zavesti, da pripadamo delovnemu kolektivu in družbi. Le taka disciplina je vredna delovnega človekasamoupravljalca in njegova častna dolžnost. Zato izboljšanje delovne discipline, za katero se zavzemamo, ne pomeni nujno tudi hkratnega zaostrovanja disciplinskih ukrepov. Le-ti naj ostanejo za tiste, ki ne razumejo dobre besede.

Vabimo k širši akciji za boljšo disciplino

Potrebo po večji delovni disciplini je treba poudarjati trajno in brez prestanka, vztrajneje, kot smo to delali doslej. Prav vsakemu posamezniku je treba vcepiti spoznanje, da se moramo v prizadevanjih na poti k našim gospodarskim ciljem orientirati na lastne rezerve. Kot smo nakazali, veže nezadostna delovna in poslovna disciplina dokajšnja sredstva. Pot do njih vodi le preko izboljšane discipline.

Zavedati se moramo, da nas iskanje rešitev v neprestanem zviševanju cen ne bo privedlo nikamor. Ta način kaže pomanjkanje discipline in odgovornosti do družbe, saj podražitve največkrat ne slone na povečanem obsegu proizvodnega dela, temveč pomenijo le kratkotrajne rešitve na škodo družbe in nov korak v inflacijo.

Zavedati se moramo, da niti sodobna proizvodna sredstva niti moderna tehnologija ne moreta napraviti čudeža. Šele v povezavi z discipliniranim delom bo ustvarjen za povečanje proizvodnosti kot najpomembnejše zahteve za resnični dvig standarda, uspešnega vključevanja v mednarodno delitev dela in gospodarske stabilizacije.

Organizirali smo leto kvalitete. Bojimo se, da se ob tem nismo dovolj zavedali pomena discipliniranega dela, ki sodi med osnovne pogoje za dobro kvaliteto izdelkov. Pred letom kvalitete bi morali zato organizirati leto delovne discipline. Organizirajmo ga vsaj sedaj in pojdemo v široko in trajno akcijo za izboljšanje delovne discipline!

Nezdravi delovnih razvad, ki so se razpasle in nam vsem škodujejo, menda ne bomo gojili kot folklorno blago v nedogled.

L. Šolc, dipl. ing.

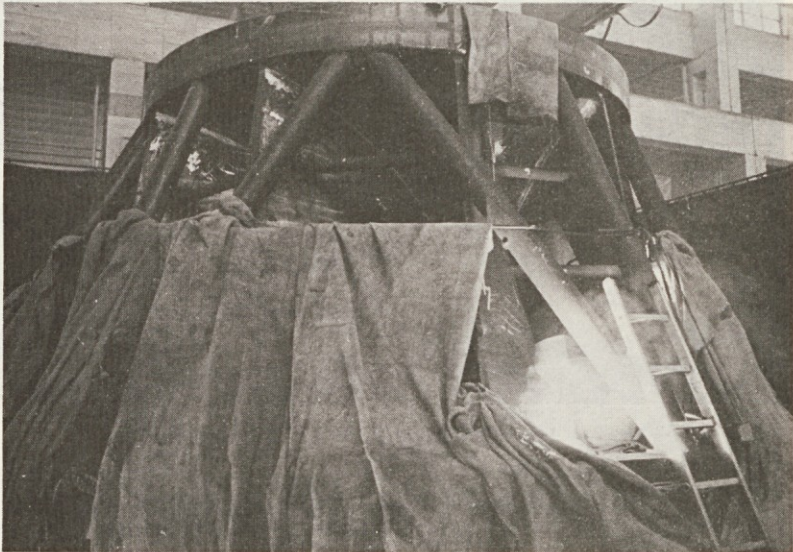
Ljubljana, 12. 11. 1973

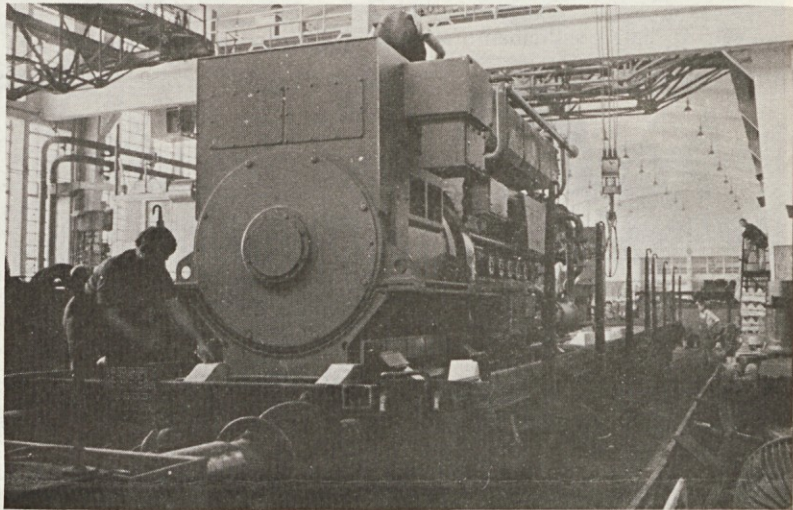
Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj Ljubljana, Djakovičeva 36 izhaja enkrat mesečno v času od 20. do 30. v mesecu (občasno s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov. Izdaja ga delavski svet delovne organizacije, ureja pa odbor za obveščanje (časopisni svet) pri delavskem svetu delovne organizacije in uredniški odbor: predsednik Vukoslav Živković in člani: Vjekoslav Jantol, ing. Mirko Čepuran, dipl. ing. Mira Šček, Slobodan Nikolić, ing. Silvan Štokelj, Radenka Kovačić, dipl. prav. Dubravka Krneta in odgovorni urednik Karel Gornik, glavna urednica Marijana Meglič, tehnična urednica Estera Lampič, novinar dipl. soc. Anton Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. Tel. uredništva 558-341 (h. c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Ti-skarna Ljubljana.

Glasilo redno izhaja od januarja 1960, od junija 1976 pa je tudi ustrezno registrirano pri pristojnem republiškem komiteju za informiranje in je s sklepom 421 - 1/72 oproščeno prometnega davka. Poština plačana pri pošti 61102 Ljubljana. Naslovniki prejemajo glasilo brezplačno.

Naš proizvodni vsakdan

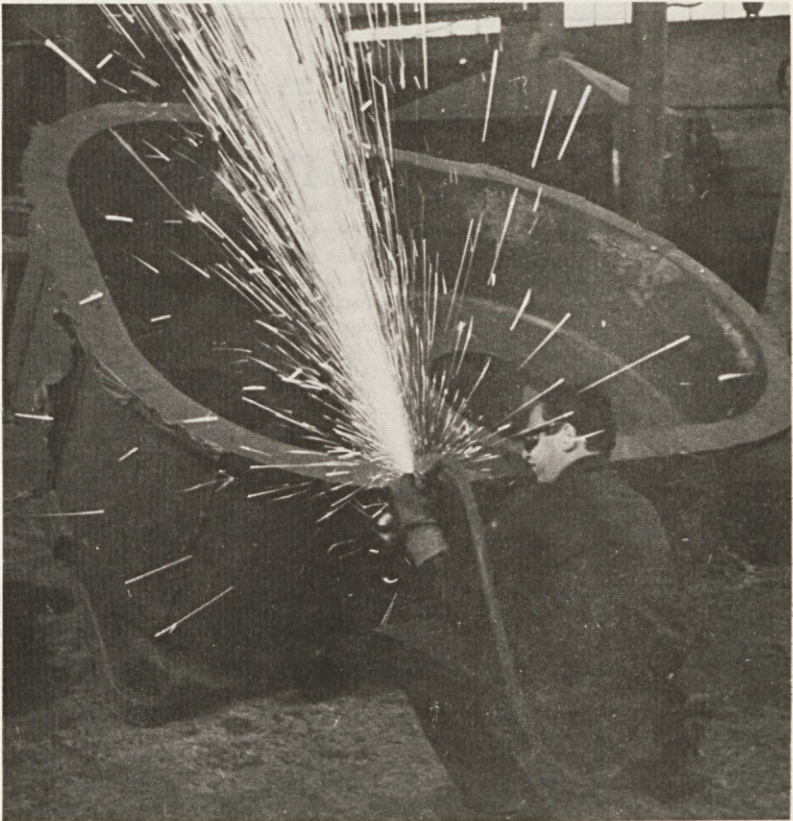

20. julija so v tozdu PZO končali z varjenjem drugega gonilnika za HE Stratos. Lopatice je s pesto in vencem varilo vsak dan 12 varilcev po šest v vsaki izmeni, celotno varjenje pa je trajalo približno dva meseca in pol. To je že za dva tedna izboljšan rezultat kot pri prvem gonilniku. Varjenje tega gonilnika se izvaja pod posebnimi pogoji, saj je uporabljeni material le pogojno varljiv — med varjenjem mora biti segret na 90—100 stopinj. Zato je tudi razumljivo, da je prekrit kot pregret konj. (Foto: T. Š.)

V začetku julija smo v ladjedelnici Uljanik iz Pulja odposlali dva osem cilindrska dizel motorja (generatorska). Približno dva tedna pred to pošiljko pa sta odšla po isti poti že dva 6-cilindrska motorja. Vsi štirje motorji predstavljajo zaključeno celoto in so namenjeni eni ladji.

V letošnjem letu naj bi za Uljanik naredili tri enake komplete — dva šest in dva osem cilindrska motorja. Julijska pošiljka je bila namenjena drugi ladji, za tretjo pa bomo poskrbeli ob koncu poletja. (Foto: T. Š.)

Žareče iskre v vročem poletju. (Foto: T. Š.)

Aforizmi

Pera Srečković

Vse bolj izgubljam glavo. Mar je tudi to posledica evolucije?

Iz nizkih pobud se je visoko povzpел.

Grm, v katerem leži zajec, je že prerasel v gozd.

Dvignili so cene — spet so nam jo spustili...

Ko se cene zredijo, so potrošniki na dieti.

»Litostrojska ulica« v avtocampu Stupice v julijski pripeki (Foto: T. Š.)

Po prevzemu avtomobila — tokrat rdečega golfa — in po opravljenih ostalih obveznostih sva okrog osme ure krenila proti morju. Na poti sva pogrešala edino radio, saj dogodki letošnjega, tudi drugače vročega poletja, nikogar ne morejo pustiti ravnodušnega. Tako nama je ostala le Mladina in upanje, da bodo bolj revolucionarni dogodki počakati tudi na naju.

Bilo je že pošteno vroče, ko sva se pripeljala do Pulja. Po že znani poti sva se pripeljala do Premanture in

avtokampa Stupice, kjer imamo postavljenih pet naših prikolic. Ravno ko sva se začela zbegano ozirati okrog sebe, naju je iz zagat iskanja rešil stari znanec Litostrojčan Anton Gerkšič, ki je v tem času dopustoval tukaj. Vendar pa so okrog ene ure opoldne vse naše prikolice spokojno samevale v senci gozdička, razen ene, ki se je pregrevala na soncu. Tako nama ni ostalo drugega, kot da se podava na plažo in tam poskušava s srečo.

Nasprotno od lanskega leta, ko

nisva v celem kampu našla niti enega znanega obraza, sva se tokrat skorajda zaletela v našega predsednika uredniškega odbora Vukosava Živkoviča, ki je s svojo družino letoval v tem kampu s svojim šotorom. Ob vrčku piva nama je potožil, da je sicer nameraval v avtokamp v Medulinu, vendar je zaradi prenapoljenosti moral priti v ta — letos dokaj prazen kamp.

Tako smo klepetali v bifeju na plaži in opazovali počitniški vrvež. Vzdušje je bilo tako, kakršnega smo vsako leto vajeni. Pihljanje vetra nad zalivom je vsaj malo blažilo poletno vročino in s seboj prinašalo vzklikanje kopalcev in vonjave poletnih maž in olj za sončenje.

Po kakšni uri čakanja sva ugotovila, da na tak način že ne bova prišla do reportaže, zato sva šla pogledat, ali so se naši bodoči sogovorniki že vrnili. Malo neprijetno sva se že počutila, ker sva takole vdirla na obisk med kosilom, a sva se sprijaznila z mislijo, da je to pač služba.

Zaradi izumrlosti ostalih prikolic sva začela pri številki 2. Precej presenečeno, a vendarle zelo prijazno naju je sprejela Vida GUZJAN. Prva je prišla s plaže, da bi pristavila kosilo še za moža ter petnajstletnega sina in trinajstletno hčerko.

S počitnicami na tak način je čisto zadovoljna, naravnost zgrožena pa je bila nad vidnim propadanjem teh lepih in velikih prikolic. Sami stanujejo v majhnem enosobnem stanovanju v Dravljah, zato zna ceniti udobje velike prikolice. Prikolice so

Počitniška reportaža

Vroče poletje v Premanturi

Na vrhuncu poletja, v dnevih pasje julijske vročine sva se s Tonetom odpravila na obljubljeni reportažo na morje. Odločitev ni bila najbolj modra, saj je bila ravno tiste dni peklenska vročina, lahko pa sva vsaj pričakovala zadovoljne dopustnike, saj se nad vremenom res niso mogli pritoževati.

Čeprav si je Pero vlekel majico nekam dol, moramo povedati, da ni bil spodaj brez!

zares lepe in velike ter zaščitene z zaprtim baldahinom, pod katerim so tudi miza in pripadajoči stoli. Žal pa so Guzijanovi imeli prva dva dneva veliko dela z osnovnim čiščenjem prostorov, zaves in posode, saj je bilo povsod polno pajčevin, umazanije in mravelj. V prikolicah v Premanturi sicer ni vode, vendar to nikogar bistveno ne moti, saj je ni treba nositi daleč. Zelo blizu je tudi dobro založena trgovina z restavracijo, kjer se dobijo vse potrebne stvari, le pijača v hladilnikih je bolj podobna toplim napitkom.

Guzijanovi so bili v teh prikolicah prvič pred sedmimi leti. Bili so navdušeni nad čistočo in opremljenostjo, zdaj pa se že kaže zob časa in malomarnega, včasih celo nasilnega

ravnanja dopustnikov. Okna so polomljena, tesnilna guma okrog oken odstopa in vidne so že velike luknje.

Kmalu so s plaže prišli še mož Pero in otroci. Pogovor je postal še živahnejši, saj je Pero najin stari znanec iz Litostroja. Strinjal se je z vsem, kar je že prej povedala Vida, in obžaloval, da je tako. Kljub temu pa jim ni bilo žal, da so prišli. Z zadovoljnimi so s plažo in ostale zabave niti niso pogrešali. Otrokoma pa so bili na voljo plesi v Mladinskem domu.

Od prijaznih gostiteljev v številki 2 sva se odpravila proti prikolici številka 5. Ta je edina pomaknjena malo bolj v gozdiček in ima s tem tudi dobro zaščito pred vročim soncem. Pred prikolico sva našla Miloša

Težko bi rekli, da je Miloš v tovarni kdaj takole resen, no pa tudi med pogovorom ni bil. Ampak za družinski posnetek se mora pa človek že nekoliko potruditi! (Foto: T. Š.)

Cigani letijo v nebo ali delavec gre na dopust

Zdi se, da postajamo vse bolj sproščeni. Če smo včasih ob resnih zadevah pisali traktate in se spuščali v polemike na »nivoju«, se dandanašnji tudi ob najbolj kočljivih zadevah pogovarjamo z nasmehom na ustih. Vse kar boste brali naprej, je seveda čista resnica in še enkrat sama resnica, kozlarija (ne kozerija) bo le v primeru, če boste skušali zgodbo oplemenititi z navideznimi in neprimernimi sinonimi ter jo takšno razširjali naprej. Morebitne bralce bi rad opozoril, da sem dolžan nekoliko daljši uvod, s čimer bo zgodba postala bolj razumljiva.

Bili so še dobri stari časi. Že takrat je abeceda poznala vse črke, a ljudje nikakor niso uspeli najti prave kombinacije, da bi sestavili nek nov pojem. Ta pojem poznamo danes kot dopust. Toda kot je zgodovina delavskega gibanja uspešno rešila mnogo vprašanj, tako nam je skupaj z iznajdbo pojma izborila tudi pravico do dopusta. V pričujoči zgodbi bi se rad izogibal temu terminu in raje uporabljal izraz »prosti čas«, kar je gotovo bolj v sozvočju s socialističnim humanizmom. Preden začnem karkoli operirati, si dovoljujem zastaviti nekaj vprašanj, oziroma skušam diagnosticirati nekatera stanja in stvari.

Torej, v časih, ko delavci še niso imeli toliko prostega časa kot danes, je bila storilnost in produktivnost majhna, standard nizek, stopnja umrljivosti visoka in življenjska doba relativno kratka. Tudi v današnjem času (in naši družbi) je storilnost majhna — vsaj tako pogosto govorimo — ali pa naša pričakovanja nimajo razumnih meja. Po drugi strani

pa se stvari kažejo takole: kapitalizem dolgo ni dojel smisla in sistema izkoriščanja (čeprav mu ga vsi tisti, ki ga nikoli niso okusili pripisujejo), takoj pa je to uspelo socializmu. Zakaj tako mislim? Zgodovina nas namreč uči, da so v kapitalizmu morali delati moški 18 ur dnevno, nekoliko manj pa ženske in otroci. Če bi jim dali še nekaj dni dopusta, bi imeli vso moralno pravico zahtevati od njih, da dvignejo storilnost. S tem bi se kapitalistov mošnjček še hitreje debelil. Takšno razmišljanje pa nujno sili dalje — namreč, ali ni socialistični humanizem zlagan — človeku nekaj malega daje, da bi veliko vzel, ali drugače povedano: daje delavcu pravico do dopusta, le-ta pa se obveže, da bo še dolgo živel in ves čas dvigoval storilnost. Ob takšnih interpretacijah je nujno dodati, da to ni izjemanje in izkoriščanje delavca v socializmu. Gornja razlaga ima namreč brez pojasnil naravnost suggestiven vpliv na prisotnost razmišljanja o izkoriščevalskem socializmu. Takšne teze najlažje demantiram tako, da pojasnim (ponovim seveda za »pametnejšimi«), da delavec, ki združuje delo in sredstva v katerikoli OZD, sam in skupaj z drugimi delavci odloča o tem in onem, skratka samoupravlja.

Nekaj naslednjih stavkov bi bilo smiselno posvetiti raznim nadomestilom, ki jih delavci prejmejo tudi takrat, ko uživamo svoj prosti čas. (Izračun je gotovo pokazal, da bi nekateri brez teh nadomestil kaj kmalu končali svojo žalostno pot po naši dolini solza.)

In vendar o zadevi težko spregovorim, sem namreč v veliki dilemi. Gre za dejstvo, da niti jezikoslovci nič častno ne razsojajo o nazivu denarja, ki ga dobimo delavci, da bi napolnili svoje akumulatore. Vse kaže, da nikogar ne moti beseda regres, le jaz se sprašujem, zakaj večina

družbenih ved s pojmom regres označuje tista stanja, ki pomenijo zastoj ali celo nazadovanje. Za napredovanje pa večinoma uporabljajo besedo progres. Verjetno to izhaja iz splošne družbene skrbi za lep domači jezik. Po tej logiki bi seveda morali narediti še nekaj novih skovank — k imenom OZD bi morali na tak ali drugačen način pripisati še besedico regres. Zanimivo je, da bi s takšno obliko imen naše OZD kazale bolj stvarno podobo. Samo pomislite, kako lepo bi zvenelo, če bi rekli: Litostrojregres, Regresiskra, Reimregres itd.!

Za to priložnost si jemljem pravico preskočiti ta obrobni problemček. K regresu dodajam le to, da je večina Litostrojčanov ob prejemu regresa skrajno resignirana.

(Oboževalcem tujk s tem nisem povzročil problemov, ostalim pa bom kratko razložil, počutje pa je tako ali tako pri obojih enako. Latinska beseda resignirati pomeni: odpoved, odreči se čemu, vdati se v usodo, odstopiti.)

Zdaj pa je čas, da se vrnem k naslovu! Šli so torej delavci na zaslužen in plačan dopust ali oddih. Seveda ne vsi hkrati, kajti planiranje je pri nas družbeno in je doseglo tisto točko, ko je nemogoče, da bi spet prihajalo do prebukiranja, kot se je rado dogajalo vsem našim delavcem. Tsi seveda ni najbolj ugodno vplivalo na psihofizično počutje počitnikovalcev, ki so se namesto spočiti vračali na delovna mesta živčni, depresivni in sitni. S tem, ko lahko gremo koristiti svoj prostni čas posamič, je zagotovljena tudi največja možna zasebnost.

Med branjem zgodbe skušajte ugotoviti, koliko regresa je kdo porabil, oziroma ga vezal kot hranilno vlogo.

Kot prvi med svojimi sodelavci je odšel na dopust Miha. Spakiral je kovčke, se z

družino peš sprehodil do železniške postaje ter kupil povratne vozovnice (s popustom seveda). Po dveh urah vožnje je pripeljal družino na kmetijo svoje sestre. V turističnem uradu se niso javili, torej jim takse ni nihče zaračunal. Tak so z zavojčkom kave (avstrijske, je bolj poceni) in kovčkom starih, tudi za kmečke otroke neuporabnih cunj, plačali bivanje in prehrano. Otroci so čez dan hodili k potoku, on, Miha je pomagal pri spravi sena, žena pa je ves ljubi dan posedala med rožami na balkonu in brala dr. romane. Po desetih dneh, ravno ko se jih je vsa domača družina pošteno naveličala, so bili ravno dovolj rjave polti in lahko so se vrnili. Spotoma so se ustavili še v našem priznanem termalnem kopališču, odkoder so napisali razglednice znanem. Za pivo in sladoled je že zdavnaj zmanjkalo.

Z naslednjim, Tončkom, je drugače. Od povprečnega Slovenca se dosti razlikuje. Čeprav ima 80% vseh Slovencev svoje korenine na podeželju, radi to zanikamo. Vedno in povsod radi poudarjamo, kako smo kulturni, ekonomsko razviti itd., da sploh ne dojamemo, ali je lahko tudi kmet kulturni. (Pa pustimo, da na to vprašanje odgovori Kmečka zveza, ki v kulturnih krogih SZDL ni našla načinov za izražanje lastnih stališč, da pa bi sam sodil, ne, tega ne prevzamem nase. Kadar pa je potrebno z regresom preživeti dopust, si želimo, da bi imeli vsaj tri očete in šest mater s kmetijami na vseh koncih domovine!)

Tone seveda ni takšen. Ponosen je na svoje kmečko poreklo in vse kar si želi, je, da bi svoji rodni vasi vrnil vsaj nekaj, kar je od nje že dobil. Zato je od postarane očeta, ki tam še živi, izprosil lep kos zemlje (saj veste, tisto njivo doli ob potoku, kjer je vedno rasla najlepša pšenica v vsej vasi). Bila je vendarle oddaljena od domačije in oče se je tudi že utrudil, ko jo je obdeloval. Zato je sin storil najbolj humano dejanje, ko ga je rešil teh skrbi. Ravno na tisti njeni je pred leti zgradil vikend, kakšen vikend neki, graščino! ter vse skupaj obdal z živo mejo. Znotraj vsega bivališča je zgradil tudi bazen, te-

niško igrišče in posadil lipe. Vse je lepo funkcioniralo, le lipe se niso hotele prijeti — kot bi mu hotele povedati, da ni pravi Slovenec.

Seveda se pošteno motite, če mislite, da je Tone v tem rajskem gaju užival svoje počitnice. Ne, ni jih. Njega namreč zelo muči problem službenih potovanj, na katerih slovi kot uspešen poslovnež. Kako se to odraža na skupnem prihodu sicer ne vem, a zagotovo že spomladi prodaja vse kapacitete svoje haciende Nemcem, Skandinavcem in Britancem. Torej se je povsem odpovedal udobju vikenda, ki ga je pred nekaj leti gradil s sodelavci in ugodnimi krediti. Ko ob redkih priložnostih obišče očeta, se mu za prenočišče oddolži s škatico cigaret, kaj več pa stari tako ne potrebuje (tako nam često zatrjuje!).

S tem, ko se gre Tone kmečki turizem, gotovo izčrpno dokazuje svoje poreklo, v trenutkih telesne in duševne izčrpanosti pa se z lastno jahto odpravi po Sredozemlju — da ga bivši sovaščani ne bi videli tako postaranega in zaskrbljenega. Da, da, tako je to s Tonetom, sinom kmečkih staršev brez kmetije.

Proletarec Karel ali Korl, kot mu pravijo sodelavci, se dobro zaveda, kam je vsa leta samoupravno združeval sredstva, ki so mu jih trgali od osebnega dohodka. Zato bi bila po njegovem mnenju veleizdaja, če bi se odpovedal počitnikovanju v domu, ki je last DO. (Saj veste, kje dom stoji, upam, da šel!!) K regresu je priknal eno proletarsko plačo in že ima počitnice. Srečen je, ker mu ne minevajo v brezdelju. Že takoj prvi dan, ko se pripelje, ima za več ur dela, ko išče parkirišče za svojega fička. Ob tem se veseli, da nima denarja za večji avto, saj bi se mu moral odpovedati samo zaradi parkiranja. Kasneje lahko dan za dnem briše z njega prah, ki se ob suhih dneh dviguje s ceste (na žalost ga ne more umivati, ker hrani vodo, ki je na voljo za pitje). V redkih trenutkih brezdelja pa opazuje in proučuje različne vrste plevela, zapiše si tisti dan, ko so komunalci uspeli izprazniti smetnjake, premišluje, kaj vse lahko nekateri vržejo proč, proučuje fekalije, ki

Počitniška reportaža

KLEPIČA, ki si je ravno prizadeval zakuriti ogenj pod ražnjem. Miloša najbrž ni treba posebej predstavljati, saj ga pozna večina Litostrojčanov kot zelo prijaznega in simpatičnega vratarja, ki sedaj že nekaj let dela na vhodu pri tozdu PPO. Na dopustu je bil z družino, ki šteje ženo, tudi nekdanjo Litostrojčanko in dva sinova, stara 4 in 9 let.

Na dopustu v prikolici so bili prvič in jim je bilo vsem skupaj zelo všeč. Na žalost se prikolicam vidi, da so precej izdelane, popraviti bi bilo treba ključavnice, pa tudi ljudje, ki prikolice zapuščajo, bi jih lahko pustili v lepšem stanju.

Lepe prikolice že načena zob časa, slabega ravnanja in najbrž tudi slabega vzdrževanja

Dokaj težavno pa je te prikolice najti, saj je kamp zelo velik. Klepičeva družina stanuje v majhni garsonjeri na Andraševi, zato so bili toliko bolj veseli prostornih prikolic na morju. Na žalost pa je to postal tudi malodane edini način, da si lahko družina še privoščijo počitnice na morju. Miloševa žena, ki se je izkazala za zelo prijetno sogovornico in se nam je pridružila nekoliko kasneje, je povedala, da so s takimi počitnicami zadovoljni tudi otroci. Najmlajši je sicer nekoliko zbolel, vendar se ga je najbrž lotilo le nekoliko sončarice. Všeč ji je bilo tudi, da je kuhala bolj »po primorsko«, le nekaj mesa in velike količine solate, saj se v takšni vročini res ni dalo pojesti kaj drugega. Povedala je še, da se po končanem dopustu ob morju zanje dopust

Družina Jenko po kosilu, ko so mami dali prosto

še ne bo končal, saj bodo šli za nekaj časa na obisk še k njenim staršem na Hrvaško.

Ko sva zapustila prijetno družino Klepičevih, sva se obrnila proti prikolici številka 4, ki je bila popoldne najbolj izpostavljena soncu. Ravno pri koncu kosila sva pod razgretim baldahinom našla očeta **Antona JENKA** z enajstletnim sinom in šestletno hčerko. Mama jim je pripravila kosilo in izkoristila nekaj časa samote na plaži, dolžnost ostalih članov družine pa je bila, da seveda vse pojedjo in potem pospravijo za seboj. Običajno so vsi skupaj hodili na plažo okrog pol desetih dopoldne, prišli na kosilo in se potem vrnili nazaj na kopanje. Delitve dela pa so tako ali tako navajeni že od doma, saj jih v to sili čas in nuja. Oče Jenko je povedal, da so s preskrbo v trgovini zadovoljni, saj se v njej dobi vse, pa tudi cene so iste kot v Ljubljani. Morje je čisto, pa tudi plaža ni slaba. Zadovoljen je bil tudi s prikolicco, ki so jo našli čisto in urejeno, posebej pa vsem skupaj ugaja njena velikost, ki seveda pomeni tudi večje udobje.

K uspehu letovanja družine Jenko vsekakor sodi tudi to, da je hčerka splavala brez rokavčkov. Ob omembni tega se je prešerno nasmejala, pa tudi oče je bil s tem zadovoljen. Očitno je bilo, da je z letovanjem zadovoljna cela družina. Čeprav so lansko leto preživeli nekaj čudovitih dni v Bohinju, jim je tudi na morju ugajalo — celo toliko, da bodo do-

pust podaljšali še za nekaj dni v Savudriji.

Napotila sva se proti prikolici številka 1. Vse stanovalce sva našla ravno na začetku kosila, zato sva se nameravala kar najhitreje posloviti, prijazen gostitelj **Franc KOTNIK** z ženo in dvema hčerkama pa naju je ljubeznivo zadržal. In seveda je ob poizkušnji domačega »štajerca«, pa ob prigrizku, pogovor hitro stekel. Že ob prihodu naju je takoj prepoznala hčerka Mojca, ki naju je že lansko leto srečala v Fiesi, kjer je tedaj stregla. Kot bivša štipendistka se bo septembra redno zaposlila kot turistični tehnik, tako, da sva imela pred sabo kar dva Litostrojčana. Vsi skupaj so bili zdaj v Premanturi spet po trinajstih letih in so bili s svojim bivanjem tukaj zadovoljni. Oče se je malo jezil nad plinom, saj kuhalnik ni in ni hotel goreti tako, kot bi bilo treba, zato je zakuril kar pod litostrojskim slavnim pekačem, ki najbrž še nikomur ni odpovedal poslušnosti. Mama je povedala, da je najprej morala kupiti posodo za pomivanje, ker je v prikolici ni bilo. Nad zanemarjenostjo se ni nihče pritoževal, le nobene poštene zabave ni za mladino okrog dvajsetih let. Ampak glede na njihove vesele in zadovoljne obraze bi človek sodil, da jim to ni šlo toliko od srca. Tudi oni so nameravali svoj dopust še podaljšati z obiskom na Štajerskem.

Med vsesplošnim klepetom o po-

čitnicah in morju pa tudi o Litostroju se je oglašil tudi njihov sosed iz prikolice številka 3 **Ivan VAZZAZ**. Zaradi pomanjkanja časa ga nisva mogla več obiskati, na morju pa je tedaj letoval z ženo in vnučko.

Tako se je okrog šeste ure zvečer iztekla tudi čas najine reportaže. Čeprav sva imela same zares prijetne in gostoljubne sogovornike, je tudi naju zdelala vročina in vožnja. Pred seboj pa sva seveda imela še povratek v Ljubljano.

Z zadnjimi kapljami goriva sva v Pulju najprej zašla. Tako napeto sva iskala bencinsko črpalko, da sva spregledala oznake. In ko sva črpalko le našla, je bila seveda zaprta. Na naslednji sva imela več sreče, tedaj pa naju je že neusmiljeno začel priganjati želodec. Ker sva si vabila v

glavo, da hočeva jesti pico, sva prišla na svoj račun šele na poti nazaj — v Buzetu. Kaj kmalu pa sva tudi ugotovila, da z našimi dnevnici tako ali tako ne moreš jesti več kot enkrat na dan in da moraš zraven piti zelo zmerno.

(Sicer pa sva tega že kar navajena!)

Pozno zvečer sva se vrnila v Ljubljano in zapeljala na tedaj samotno in tiho Roško cesto. Morske vode sicer nisva okusila, utrip poletja na morju pa vendarle. In ugotovila sva, da je zdaj že skrajni čas, da se mu tudi sama kot dopustnika pridruživa. Do jeseni pa adijo!

Tekst: M. Meglič

Foto: T. Škrjanec

Tole je pa čisto drugače kot doma — prija pa še bolj!

Zabavna vožnja na nožni pogon, ki si jo je mogoče privoščiti v kampu Stupice

Zdaj pa veselo na delo!

KAM Z BONI?

Primer pizza

Ena izmed številnih nesreč, ki se človeku dandanašnji lahko pripetijo, je tudi ta, da zaradi objektivnih in subjektivnih okoliščin kdaj pa kdaj ne gre na (sicer najbolj zdravo itd...) toplo malico. In potem sta človeku dani dve možnosti: jih pustiti ležati v predalu ali v žepu (kjer jih na vso srečo inflacija ne načeneja bistveno), ali pa jih zamenjati oziroma kupiti zavitek sira, šunke, salame. Glede na to, da izbor ni kaj prida, je tudi odločitev znana in jasna. In tu se prične drama.

Kot je znano se po uspešni zgraditvi prostorov tozda ZSE zaviti, na katerih količino in vsebino je bilo že ničkoliko pripomb, ne delijo več vsak dan (kdove zakaj!), kot je bilo nekdanj. Določen je bil poseben prostor, ki naj bi z ustrežno opremo (hladilnik) omogočal čimboljše razdeljevanje-prodajanje zavitkov, hkrati pa sta bila določena tudi (samo) dva dneva, ko je Litostrojčanom dana možnost, da svoje preostale bone pretopijo v jestvine. Žal pa (pre)pogosto prihaja do daljših obdobij, ko so vrata razdeljevalnice zaprta, ker tozdi ne plačujejo računov.

In če je že do tu vse lepo in prav, pa ni prav in še manj lepo, da se ob teh dveh dneh pred razdeljevalnico zbere mesa in mlečnih izdelkov lačna množica, običajno že precej pred samim procesom razdeljevanja (ta pa tako ali tako poteka med delovnim časom — od 13.30 do 15.00) ter potrpežljivo stoji in upa na najboljše. Samo čakanje že tako ali drugače ni prijetno, popolna katastrofa pa je, če po duhamornem čakanju iskane dobrine ni več — enostavno je zmanjka. Obupno je že, če se ti to zgodi enkrat ali dvakrat, če pa to postane pravilo kot je to v mojem primeru — in da tudi po četrtem (!) čakanju ostaneš brez, potem zaduščina začne preseagati vse razumne meje.

Ves trud in razumevanje uslužbenk, ki predvidevajo, da se bo nova pošiljka pojavila že čez eno uro — ob pol treh — so bila zaman, saj so mi namesto željene in prepotrebne sira (žena je doma že umesila testo in že četrtri pripravila vse potrebne sestavine za pizzo), ponujali sicer dobro govejo salamo in še boljši šink.

Po pravici povedano sem svojo potrebo in nujo po zapravljanju vseeno uspel zadovoljiti — kupil sem lep kos šinka za osem bonov, žal pa je bila zamenjava povsem neustrezna (predvsem kar se tiče pizze), kar jemljem kot nedopustno vtikanje v moje notranje zadeve.

Če je že drugače vseeno, pa menim, da nihče (vsaj na tak način) nima pravice tako bistveno in katastrofalno posegati v kolikor toliko spodobne družinske odnose svojih uslužbenec.

Glede na to, da predvidevam, da se je ustrežna služba tozda že ukvarjala in zamislila nad omenjenim problemom in seveda ni našla pametne rešitve, predlagam kot popoln nestrokovnjak za organizacijo naslednje: ob podeljevanju bonov (za malico) naj se vsakomur izroči še dober milijon starih dinarjev v gotovini, pa naj si ljudje nakupijo, kar si želijo. Tako bodo ljudje in volkovi siti, če že koza ne bo več cela!

barvajo jezero in včasih sanja o limuzinah, ki jih lastniki ob tem istem jezeru perejo. Po dopustu je nekoliko razočaran, kar ta kraj nikakor ne dobi turističnega nageljna, kljub vsemu pa upa na to. Zato se vrača leto za letom. Vendar letos se bo nabralo toliko let, da jih bo dovolj za pokojninsko dobo, zato se Karl upravičeno boji, ali bo prihodnje leto še videl svojo F...

Mladinec Janez je postal delavec šele pred kratkim. Ne morem reči, da je slab fant, a vendar iz opreznosti tistega m-ja rajši ne zapišem z veliko začetnico. Kaj hitro se mi lahko zgodi, da me kdo pove-

že s kakšnimi drugimi Mladinci, potem pa je takoj tudi kontrarevolucija, čeprav sam še vedno strpno čakam v upanju revolucije.

Kako je torej z Janezom? Ker je zaposlen v naši DO, ima zagotovljen osebni dohodek. Prihranke je varčeval v valuti, in ker ima tudi potni list, kar je nedvoumno še bolj pomembno, lahko potuje po svetu. S pomočjo palca in ob hrani iz nahrbtnika je šel v Grčijo. Za drobiž takorekoč je preživel čudovite počitnice. Podrobnosti mi seveda niso znane, Janez zna držati skrivnosti zase, čeprav je sicer še kar zaupljiv.

Imel sem namen napisati nekaj vrstic tudi o naši čistilki Nežki. Tudi ona bi si zaslužila dopust. Ko je zadnje dneve še posebej skrbno očistila vse, kar je njeno področje del in nalog, je na hitro očistila še doma. Ne pričakujte preveč, saj ni čistila dobesedno. Res: z možem (brezposelnim) imata šest otrok, a če so še tako razposajeni, v garsonjeri ne morejo narediti večjega nereda. Ne, Nežka je torej očistila vsa razpoložljiva finančna sredstva in sicer tako, da je otrokom dala denar za enodnevno vstopnino na enem od mestnih kopališč. S tem je bilo vseh njenih skrbi okrog dopusta in regresa konec. Naslednje dni svojega rednega letnega dopusta je hodila po borovnice, maline in gobe v bližnji gozd. Bo prav prišlo, si misli — o morju in planinah pa ne sanjari. Tudi o tem, kako naj dvigne storilnost ne premišljuje. Skrb jo le, po kakšni metodi se odvija preobrazba pisarn v svinjake v času njene odsotnosti. Kar pustila bi dopust in se vrnila na delo. Ja, takšna je Nežka!

Vsi dobro poznamo tudi nekega Pavla (to je tisti, ki ima še bolj znanega brata). Ko gre on na tako imenovani rekreativni oddih, ki si ga plača sam, nosi s sabo polno glavo idej, risalne liste in svinčnik. A ker v hotelskih sobah ponavadi nimajo risalnih desk, pobegne domov, kjer v miru uresničuje svoje zamisli. Pa ga nekateri vendarle ne marajo in ga premalo ceni-jo in spoštujejo!?

Še bi našli mnogo posameznikov, ki v duhu regresa preživijo svoj dopust, a jaz nisem botanik, da bi vam podrobno predstavil vsako drevo tega gozda. Oprite se okoli sebe in zgodbe o prostem času, regresu in drugih zanimivih stvareh vam bodo padale v naročje.

GorJan

Zanimivo, da se morskih psov in črnih vdov najbolj bojijo delavci. Najmanj jih je bilo letos na morju!

t. š.

Dževad Dročić — Dževda

Slikar velikega dometa

Pred nekaj meseci se je pri nas kot brusilec zaposlil Dževad Dročić iz Mostarja, ki pa ga danes ne želimo predstaviti kot delavca tozda Obdelava, temveč kot slikarja z umetniškim imenom Dževda. Z njegovimi umetniškimi deli smo se Litostrojčani že imeli priložnost srečati v delavski restavraciji, zato vam želimo zdaj predstaviti še avtorja samega.

Res je, da skoraj vsako delovno okolje premore delavce z najrazličnejšimi talenti, in tako tudi Litostroj, vendar pa je opus Dževdovih del tako obsežen in kvaliteten, da zasluži posebno pozornost.

Dževda je rojen leta 1954 v Mostarju in slika že od otroštva. S petnajstimi leti je bilo že razvidno, da se razvija kot slikar. V razvojnih fazah je prešel obdobja slikanja v temperi, akvarelu in olju, tako da se je nazadnje opredelil predvsem za risanje. Kratek čas je risal tudi v barvi, dokler ni ugotovil, da so najbolj realistične prav slike v črno-beli tehniki. Tako je prešel obdobja iskanja in našel slog, ki ga goji in razvija še danes.

Nasprotno od mnogih umetnikov je Dževda prepričan, da umetnik v barvnih kompozicijah nikoli ne more biti enak naravi in je po lepoti ne more prekašati. S samovoljnim nanašanjem barv ustvarjajo slikarji neresnično prevlado barv, ki so bolj podobne domišljijam kot resničnim motivom. Črno-bela tehnika pa dovoljuje niansiranje in omogoča opazovalcu, da si sliko sam ustvari. Čeprav se je tudi sam ukvarjal s slikanjem v barvah, se je pogosto izkazalo, da je kakšen objekt risal z nepravo barvo, in čeprav so bili ljudje s tem zadovoljni, to ni bilo tisto, kar si je zamislil.

Značilnost Dževde kot slikarja je, da je njegovo slikanje izredno natančno. To zahtevajo že njegovi najljubši motivi — na primer zgodnje krščanske zgradbe, ki jih je še moč najti po otokih in v Dalmaciji ter orientalske zgradbe filigranske izdelave. Ko se loti slikanja takih zgradb, je njegov pristop podoben delu restavradorja, ki posname vsako, še tako drobno značilnost. Vendar ni njegov namen prikazovati stvari lepše, kot so v resnici, temveč želi v slikah zajeti življenje zgradbe, ki je že minilo, njeno dušo in trenutek na poti v propad. V kompozicijah je zajet zob časa, njegova neusmiljenost in hkrati

prvobitna lepota, ki je tudi ruševine ne morejo prikriti.

Tehnika slikanja, ki jo Dževda uporablja, je pravi hiperrealizem in umetnikov, ki se s tem ukvarjajo, je malo. Čeprav si lahko sem ter tja privoščijo, da si na podlagi izkušenj dovoli svobodo, da kaj popravi, obrne ali spremeni, njegova dela vedno zadržijo realistični videz, ki je osnovna značilnost te smeri.

Zelo značilni so tudi njegovi portreti Hercegovcev in Hercegovk. To so slike, ki jih je ustvarjal nekako do leta 1979. Tedaj se je preusmeril na tematiko trpljenja otrok, ki so bili žrtve lakote, vojne in podobno. Naslikal je tudi nekaj portretov pomembnih osebnosti naše revolucije in nekaj portretov svetovnih borcev za mir in osvoboditev.

Njegova dela na temo trpljenja otrok so bila zelo zanimiva tudi za svetovno organizacijo UNICEF. Tako so začeli njegova dela tiskati na Unicefovih plakatih, sam pa si je s tem pridobil dovoljenje, da na svojih plakatih, katalogih in vabilih lahko tiska Unicefov znak. Kasneje mu je ista organizacija tudi omogočila oceno njegovih umetniških del s strani svetovno znanih umetniških kritikov, kot je na primer Monika Knopfer. Ocene, ki jih je prejel za svoja dela, so bile izredno dobre, kar mu je omogočilo tudi lahek prodor na zahod. Dodatno se je potrdil še z razstavo v Zvezni republiki Nemčiji v Ennepetalu, ki je imela veliko odmevnost tudi v časopisju in na televiziji.

Za prihod v Ljubljano se je odločil zaradi prevelikih omejitev, na katera je naletel v Mostarju. Žal pri nas in tako tudi v njegovem rodnem kraju pogosto sami nimamo zgrajenega svojega stališča in sistema vrednot, kar umetnike sili, da se najprej skušajo uveljaviti v svetu. Šele uspehi v tujini jim dajejo reference za uspešnost in priznanje tudi doma. Žal pa na take načine tudi izgubljam velike talente in velike umetnike.

Ob prihodu v Litostroj je Dževda naletel na veliko razumevanje in podporo naše kulturne animatorke Jane Kolarič in že v šestih mesecih sta skupaj pripravila tri razstave. Ena je bila v Velenju, dve pa v Ljubljani (v litostrojski restavraciji in v avli hotela Lev).

Čeprav odziv vsaj na začetku ni dosegal pričakovanj, so se tisti, ki so razstavo obiskali, pohvalno izrazili o njegovih delih. Dejstvo seveda je, da je za dober glas potreben tudi čas, ki stori svoje, in tega se Dževda dobro zaveda.

Najin klepet o umetnosti in umetniškem ustvarjanju pa se je na koncu prelevil tudi v zelo konkreten in pohvalen predlog. To ni ideja, ki bi se Dževdi porodila kar naenkrat, temveč o tem že dlje časa razmišlja. Lastne izkušnje so mu pokazale, da je v Jugoslaviji ogromno umetnikov — samoukov. Ne glede na ogromne prepreke okolja in formalnih skupin pa je nekaterim tudi uspelo prodreti v svet in si ustvariti ogromno slavo. Večino med njimi pa je najprej opa-

zila svetovna kulturna javnost in šele nato sprejela in cenila tudi domača. Odpor domače javnosti in strokovnjakov je zelo velik in ne priznava novih in izvirnih težnj samoukov, zato nemalokrat ostanejo takšni umetniki popolnoma neznani vse svoje življenje in še po smrti. Zato Dževda predlaga, da vendarle že začnemo izkoriščati svoj potencial v umetnikih — samoukih. Gotovo je dejanski potencial vsaj desetkrat večji od tega, ki ga poznamo. Treba ga je odkriti in najti. Korak do tega bi bile številne razstave širom po Jugoslaviji, ki bi po ocenah likovnih kritikov pokazale, kje so naši talenti. Kritiko bi moral za tem dati ša zahod, ki smo mu po svoje še vedno kulturno podložni, na tak način pa bi se lahko izognili tudi morebitnim napakam naših kritikov.

Dževda je prepričan, da bi tako široko zasnovana akcija odkrila vrhunske talente, katerih dela bi se z lahkoto in uspehom prodajala. Povratno pa bi se takšni umetniki lahko oddolžili družbi s tem, da bi določene odstotke od prodaje svojih del namenili v sklad za odplačevanje dolgov naše države. To bi lahko sčasoma postal neizčrpen vir dotoka denarja, ki bi bil enakovreden ostalim vjem gospodarstva.

To bi bila res široko zasnovana akcija, ki bi terjala ogromno naporov in poštene in zavzete ljudi. To bi

Nekega popoldneva

Šel je v mesto. Kar tako, brez cilja. Hotel je občutiti nekaj v sebi. Občutiti ljudi okoli sebe.

Ujeti njihove trenutne gibe in izraze obraza.

Najti nekaj človeškega v njih. Med izstopom iz avtobusa je srečal Draga.

Povsem odvečno in nepotrebno srečanje.

Takšna srečanja se vedno pripetijo, ko so nam najmanj potrebna. Takrat so nam vse drugo, le prijetno in iskreno srečanje ne.

Ta srečanja, polna lažnih nasmehov, polna pretvarjanja, nam več jemljejo kot dajejo.

Vprašal me je, kam grem. Najtežje vprašanje v tistem trenutku. Rekel sem mu, da grem na železniško, k nekemu prijatelju. To je bila prva stvar, ki mi je padla na pamet. In tako obtežen s pleh-kostjo tega srečanja in nekim lastnim notranjim mehanizmom, ki je poskrbel, da to, kar sem se zlagal, postane resnica — odidem na železniško. Tam sem pospremil neki vlak in se vrnil nazaj. Na avtobusni je majhen debelusen človek z rdečo široko kravato, ki mu je ulični glasbenik igral nekaj na harmoniko, praznil steklenico neke cenene pijače, s pogledom, praznim kot vse, kar se je okoli njega dogajalo. Komaj sem prišel, že se je pripeljal avtobus. Nisem vedel, ali naj bom zadovoljen ali pa naj počakam naslednjega.

V avtobusu sta pred mano sedela dekle in mlad fant. Igrala sta se z balonom, ki je imel obliko mačje glave. Spuščala sta ga, balon pa se je lepil na strop avtobusa. Pozibaval se je v ritmu avtobusa.

In to je bila edina stvar, ki me je razvedrila.

Dekle je imelo nežne otroške roke. Ko je izstopala, me je pogledala z blagim začudenjem.

Milan Aničić

Nada Odeb

UBOGI DINAR

Cene nadute, visoke, užaljene žuljave delavske roke. Meso, dober sirček, klobase na pladnju le še za boljše so »klase«.
Dinar ubogi, ves poteptan, kdaj se povrne ponosni tvoj dan?!

NAGRADE ZA REŠEVALCE

Naša Irena je pravkar izžrebala tri nagrajence, ki so poslali pravilno rešene križanke (avtorja Stojana Novaka). Njihova imena boste našli v septembrski številki Kulturnega kašipota. Vsem pa želimo obilo užitkov pri reševanju kulturnih ugank in da bi nam še naprej tako zvesto pošiljali rešitve!

Avtor in njegova dela na razstavi v naši delavski restavraciji (Foto: T. Š.)

tudi pomenilo množično gibanje umetnikov vseh starosti in vseh poklicev, ki pa ne bi smeli priti v navzkrižje z akademskimi slikarji. Potrebno bi bilo plodno sodelovanje obeh, kar bi pripomoglo h kvalitetnemu sodelovanju in obojestranski koristi.

Dževda je individualist — tako po načinu življenja kot slikanja. Zelo rad pa se bo pridružil kakšni slikarski skupini ali koloniji, čeprav bo obdržal svoj slog. Namerava pa tudi

vložiti vse svoje sile in moči v to, da bi zamislil o splošnem jugoslovanskem umetniškem gibanju tudi izpeljal. Najpomembnejše je, da se gibanje začne, zato poziva svoje sodelavce v Litostroju in v širši jugoslovanski javnosti, da se mu pridružijo. To je plemenita ideja, ki ji je vredno slediti.

Potreben pa je čas, zaupanje in ogromno volje. Dževdi vsega tega ne manjka, zato mu pomagajmo.

M. M.

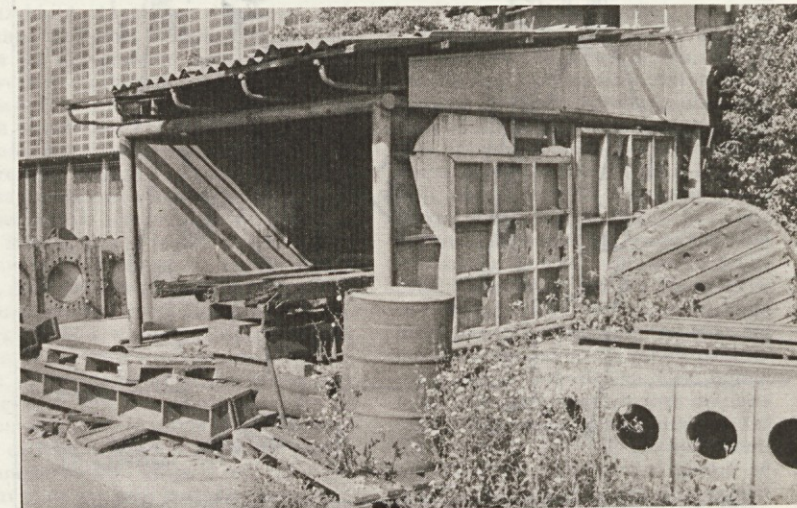
Tokrat podeljujemo ...

CVETOČA PRIVATNA INICIATIVA (prizadevnih vrtnarjev Vidosava Filipoviča, Miloša Klepiča in »glavnega vrtnarja« Lojzeta Kelvišarja)

Osa pika

... IN ZAPLEVLJENA DRUŽBENA NJIVA (oziroma baraka, ki nam dela sramoto ob zelo prometni cesti med tozdom PUM in Obdelavo)

Rekreacija in dopust

S kolesom po Dolomitih — tokrat malo drugače

Po uspešnem naskoku prelazov v Dolomitih leta 1987 sem se tokrat odločil, da se odpravim v Dolomite drugače. Ker imam rad aktivni dopust in ker tudi »nežni« del družine zelo rad vrti pedale, ni bilo večjih težav.

Seveda sem moral tokrat zaradi obilice prtljage kombinirati vožnjo z avtomobilom in kolesom.

Osnovna ideja je bila, da se ustaviva v določenem kraju (ki je seveda v bližini hudega klanca), kjer je primeren kamp, postaviva šotor in s tega »baznega« tabora napadava strmine.

Zjutraj me je še dodatno zazeblu, ker je bilo kot iz škafe in sem skozi okno najinega majhnega šotora kakih 200 m nad nama zagledal snežno odejo. Navkljub deževju sva odšla do recepcije, kjer nama je lastnik pokazal termometer, ki je kazal 4 °C.

Ker je imel prijetno toplo, sva se ob toplem kapučinu ogrela in tudi deževati je prenehalo. Po daljšem premisleku, ker se je delno razjasnilo, sva se odločila, da se zaradi pozne ure in prihajajočih težkih oblakov dvigne s kolesi na Falzarego in še dva kilometra dalje do prelaza Valparola (2192 m). Na cesti je sneg zvečine skopnel, vendar sva na vrhu vozila po snegu in to sredi julija. Neverjetno a resnično in upala sva da zadnjič.

Ponoči je zopet bliskalo, grmelu in vse ostalo kar naju je spremljalo v prejšnjih nočeh. Megla in rahli dež tudi dopoldne ni popustil. Ko sva že izgubila upanje, da bova ta dan vrtela pedala pa se je zopet na hitro zjasnilo in otoplilo. Prav kmalu sva se spustila po klancu do Caprile (1080 m) in potem nadaljevala vožnjo mimo spodnje postaje gondole na Marmolado do prelaza Fedaia (2057 m). Moram reči, da glede na lanskoletne izkušnje nisem pričakoval tako hudega klanca. Petnajst procentni klanec na daljšem odseku brez ovinkov nama ni pustil, da bi se vsaj za trenutek odpočila pa tudi tabel z označbami nadmorske višine, ki redno spremljajo kolesarje na klanecih in ti dajejo orientacijo tu ni bilo, tako da sem na koncu, ko ni in ni hotelo biti konca končno le zagledal prelaz, prelepo jezero in enkratni pogled na zaslepujoči večni led na pobočjih Marmolade (3342 m). Tudi pri spustu koncentracija ne sme popustiti, a ker se sam ne upam »resno« spustiti v vrstolomno vožnjo navzdol, sem se spomnil na fante iz ekipe, ki bi na idealno ravni in strmi cesti zlahka dosegli 90 in več kilometrov na uro.

Naslednje jutro je bilo hladno in ker tudi ponoči ni bilo padavin, je jutranje sonce hitro segrevalo zrak, sva že zgodaj »naskočila« iz Arabbe (1600 m) prelaz

Ko sva v ponedeljek zjutraj z naloženim avtomobilom v jasnem vremenu hitela proti meji, nisva niti slučajno pomislila, da se lahko vreme obrne. V kratkih hlačah in majicah in ob primerni ventilaciji sva se hladila in se počasi bližala najinemu cilju prvega dne — jezeru MISURINA, ki leži na višini 1760 m. Tik ob jezeru je manjši kamp, kjer se ustavljajo pretežno ljubitelji gora. Ko sva postavila šotor, naju je že premamila želja, da se spoprimeva s sedem kilometrov dolgim klancem, po katerem se dvigneš na višino 2320 m, to je pod steno tako znanih in opevanih TRE CIME. Neverjetno hud začetek klanca (16%) je bil znak, da do vrha ne bo tako lahko. Kmalu se je cesta zravnila in že sva šla mimo cestninske postaje, kjer pobirajo cestnino za vsa prevozna sredstva, razen za kolesa. Kmalu se cesta zopet postavi hudo navkreber. Nikjer nobenega ovinka in navkljub višini okoli 2000 m je bila oprema kmalu preznajena. Še nekaj odrešilnih ovinkov in že sva bila na vrhu, kjer naju je prijetno hladilo. Tu naju je pričakal enkratni pogled na nešteto vrhov, ki so se bleščali v zahajajočem soncu. Ker je temperatura vztrajno padala, sva se morala čimprej spustiti do kampa. Ponoči so me zbudile močne in velike deževne kaplje. Bliski in gromi so nam kradli urice spanja, vendar sva proti jutru zaspala. Na najino srečo je že ob osmih zjutraj posijalo sonce, ki je premražene kampiste kot martinčke zvalilo na toplo jutranje sonce. Topel čaj, sonce in bližnji vršci so dvignili moralo in že sva vrtela pedale proti Tre crose (1814 m). Spustila sva se v Cortino (1210 m), kjer sva kolesarske čevlje, ki niso primerni za potepanje po mestu, zamenjala s copati in že sva pasla radovednost po izložbah, ki resnično ponujajo vse. Pot nazaj v kamp seveda ni bila preveč težka, saj 9 kilometrov klanca, ki ni preveč strm (6—8%) ni nič v primerjavi s klancem, ki sva ga prevozila prejšnji dan. Tudi v tej noči naju dež ni zapustil, in navkljub temu, da sva oblekla vse, kar sva imela, sva se proti jutru zbudila vsa

pedala, da sva spravila sebe in kolo na prelaz Stelvio (2752 m). Ker lansko leto ni bilo časa za opazovanje, sem si letos privoščil zmernejšo vožnjo in užival ob pogledih na zasnežene vrhove. Že po sedmih kilometrih vzpona, tik pred vasjo Trafoi, je na ostrem ovinku velik obcestni kamen s številko 48 in izpisano nadmorsko višino 1360 m. Od tu naprej bom torej odšteval in še daleč, daleč sem od kamna s številko 1, ki je samo dobrih 100 metrov nižje od Aljaževega stolpa na Triglavu. Na vrhu je skupina kolesarjev pripravila za dekle prav prijeten sprejem. Niso namreč mačje solze, če deklet skoraj tri ure vrti pedala in se dvigne za več kot 1800 metrov!

Naslednji dan je sledila prav nič prijetna vožnja z avtomobilom do Bormia. Popoldne sva si ogledala mondeno mesto, kjer so pred leti naši smučarji pobirali odličja. Kot v Cortini je tudi tu vse v znaku visokega turizma in seveda tudi visokih cen.

Tukaj na GAVIA (2652 m) sem »odslužil« lanskoletni dolg (Foto: M. Svetelj)

Ker Bormio (1217 m) leži sredi visokih gora in prelazov, nama ni bilo težko najti prelaza-izziva za nov naskok. Iz kampa vodi prijetna cesta, a na žalost jo obnavljajo tako, da je na več mestih potrebno voziti po makadamu do prelaza Foscagno (2291 m). Tu je raj za ljubitelje viskija, cigaret, kozmetike in tehničnega blaga, saj se tu začne brezcarinsko ozemlje med Italijo in Švico.

S tega prelaza si po krajšem spustu in ponovnem dvigu že na drugem prelazu Eira (2208 m) in potem se spustiš v Livigno (1800 m). Tu nešteto trgovinic ponuja brezcarinsko blago za več kot 50% ceneje kot v sosednji Italiji. Tu se mešajo turisti raznih narodnosti in večina jih ima roke polne raznobarnih nakupovalnih vrečk. Kljub vročini trgovina odlično cveti.

Zjutraj je bilo že navsezgodaj vroče kot v kotlu. Z nestrpnostjo sem čakal, da zavrtim pedala proti prelazu Gavia (2652 m), ki leži točno na drugi strani Bormia. Že lansko leto smo imeli v načrtu, da prevozimo tudi ta prelaz, vendar smo glede na informacije, da je cesta neasfaltirana, od tega odstopili. V začetku poletja se je na Gavii, kjer je potekala ena od etap dirke po Italiji, odigrala prava drama, saj je med dirko padal sneg in pri spustu je bila temperatura —5 °C. Prav nizka temperatura pa je močno vplivala na vrstni red, saj je kolesar, ki je prvi dosegel vrh, zaradi nezadostne zaščite proti mrazu na cilju v Bormiu zaostal kar za 40 minut. Do Svete Katarine (1737 m) je cesta idealna, potem pa se močno zoži. Prav ta dan so asfaltirali še zadnje metre cestišča, tako da sva bila pri vzponu tudi ovirana. Prometa skoraj ni bilo in tudi zanična slaba vzdrževana postojanka na vrhu govori o tem, da slaba cestna povezava ni v prid razvoju turizma. Ko sva se z avtom spuščala na drugo stran, sva šele videla, kaj pomeni slaba in nevarna cesta — bolje rečeno kozja stezica. Ozka makadamska pot, nobene zaščite in pogled na nekaj sto metrov globoke prepade zahteva maksimalno koncentracijo pri vožnji navzdol.

Navkljub lepotam Dolomitskih vrhov jim je potrebno tu in tam pokazati tudi hrbet — pod vrhom PLOSE (2050 m)

Naslednjega dne sva bila že v Bressanoneju (559 m), kjer sva se v največji vročini okoli 13. odločila, da si mesto ogledava iz razgledne ploščadi Plose (2050 m), ki je dobrih 20 km od mesta. Ker je bila vročina, so se najina pedala vrtela počasi — vedno bolj počasi. Tudi vode ni bilo več, tako da sva se ustavila na kmetiji, se osvežila s hladno vodo in zopet lažje zajahala konjička. Pod vrhom še zapora ceste in obvoz. Ker je obvoz nemogoč in strm, sem si sezul šprintrice in bos premagal ta nesrečni del. Ni in ni hotelo biti konca, vendar sva bila trmasta — odločena da premagava deseti dvatisočak. Končno cilj. Hladno pivo in »muke« so hitro pozabljene.

Po prijetno hladni noči v kampu blizu Brunica sva se naslednje jutro hitro odpravila, da ujameva še nekaj jutranjega hladu. Iz prijetne alpske vasi Rasun (1030 m) sva se z željo, da čimprej prideva na prelaz Stalle (2052 m), hitro dvigovala in že sva bila ob hladnem in prelepem alpskem jezeru Anterselva. Od jezera pa do vrha vodi enosmerna in primerno napeta cesta (10 do 14%).

Končno na poti proti domu. Na meji v Ratechah ni bilo gneče, zato sva hitro pri-

šla v »našo« realnost. Po dvanajstih dnevih sem komaj čakal na novice, zato sem iz »Dela« izvedel, da so problemi navkljub počitnicam vedno večji, da se nadaljuje sojenje četverici in da je tudi dinar primerno oslabil. Tudi razmere v kampu Martuljek so me opozorile, da sem na sončni strani Alp. Kljub vsemu pa sva bila z dekletom vesela, da sva doma, saj vedno bolj velja: »Povsod lepo — doma najlepše!«

Milan SVETELJ

Čim hitreje v brezcarinsko cono kjer so cene občutno »reducirane« — tik pred prelazom FOSCAGNO (2291 m)

premražena, tako da tudi spanca ni bilo več. Zjutraj so sončni žarki le stežka iskali poti do zemlje, saj so se težki oblaki podili po nebu kot razposajeni otroci v vrtcu. Ko se je šotor posušil, sva pobrala šila in kopita in se spustila v Cortino. Vreme je bilo že boljše, zato sva kar sredi mesta zajahala konjička in se pričela dvigati do 16 km višjega prelaza Falzarego (2117 m). Dolge hlače in majica sta naju varovala pred mrazom, in kljub temu, da je bilo potrebno »pokuriti« kar nekaj energije do vrha, sva ugotovila, da sva storila prav, ko sva se oblekla bolj zimsko.

Na vrhu sem se preoblekel, se spustil do avtomobila in se peljal po isti poti z njim nazaj do vrha. Po podpori s hrano in pijačo sva se spustila do 1500 m, kjer je majhen in prijazen kamp, ki stoji ob cesti, ki z druge strani vodi na Falzarego. Jaz sem takoj skočil na kolo in se še s strani dvignil na Falzarego. Medtem je bila večerja gotova.

Ponoči ponovno deževne kaplje, vendar sva to noč iz avtomobila pobrala vsa pokrivala, tako da naju ni posebno zeblo.

Pordoi (2239 m). Klanec ni prestrm in je idealno speljan saj te do vrha popelje osemnajst serpentini. Na cesti je bilo veliko kolesarskih navdušencev iz Belgije, Nizozemske, Nemčije in veliko domačinov. Prvič sva srečala tudi veliko kolesark, ki niso veliko zaostajale za svojimi kolegi. Na vrhu sva naložila kolesa na avto, se spustila dobrih 6 kilometrov nižje in tu zopet zajahala kolesi, kajti tu je odcep za prelaz Sella (2240 m), ki je ljubiteljem plezanja gotovo znan. Pod strmimi stenami so postavljeni veliki šotori kjer domujejo plezalne šole, stalna zdravniška ekipa pa tudi vojska ima tu svoj plezalni tabor. Povsod okrog naju so bili otovorjeni plezalci z vrvmi, cepini in ostalo opremo.

Po dolgotrajni in naporni vožnji z avtomobilom sva se bližala, potem, ko sva prevozila Bolzano in Merano, naslednjemu »baznemu« taboru v Pratu (920 m).

Žarki so zjutraj hitro ogreli šotor, tako da sva se navsezgodaj oskrbel s porcijo »energije«, s pomočjo katere sva nato kar 24 kilometrov neprekinjeno poganjala

Ameriški študentje so nas obiskali

Sredi julija je Litostroj obiskala skupina štirinajstih študentov Macalaster college iz ameriške države Minnesota. Litostroj je ena izmed delovnih orgaizacij, ki jo je skupina obiskala v času svojega bivanja v Jugoslaviji. Spoznavanje samoupravljanja kot edinstvene oblike družbene in državne ureditve ter številnih svojevrstnih rešitev na ekonomskem, družbenem ter političnem področju pa predstavlja le del njihovega mesec in pol trajajočega študijskega obiska Evrope. Študente sta vodila dr. Magda Palezny-Zapp ter dr. Kenneth Zapp, ki sta dobra poznavalca ne le jugoslovanske družbenopolitične in ekonomske ureditve, temveč tudi Litostroja (v letih 1979—1980 je profesor K. Zapp opravil znanstveno raziskavo). Omeniti pa velja še, da so se podobni študijski obiski in sodelovanje pričeli že pred devetimi leti, običajno pa se vrstijo vsako drugo leto.

Skupina si je najprej ogledala proizvodne prostore Litostroja, temu pa je sledil razgovor, ki se je začel z običajno predstavitevjo našega proiz-

vodnega programa ter proizvodne in samoupravne organiziranosti naše delovne organizacije. V nadaljevanju pa sta predstavnika Litostroja odgovarjala na številna vprašanja študentov, iz katerih je bilo očitno poleg zanimanja tudi precejšnje poznavanje in razumevanje celotne problematike. Glede na to, da njihovo študijsko področje ni tehnične narave, so se vprašanja nanašala na našo — litostrojsko organiziranost, tako proizvodno kot tudi družbenopolitično in samoupravno (predvsem jih je zanimal dejanski vpliv delavcev, za razliko od deklariranega), pa tudi na položaj Litostroja v družbi. Manjkala niso tudi splošnejša vprašanja o problemih in dosežkih jugoslovanske poti v socializem, o družbeni, politični in ekonomski krizi itd.

Odkrit in obsežen pogovor je prav gotovo vsaj delno pripomogel k boljšemu razumevanju in bolj poglobljenemu poznavanju naše od ameriške tako drugačne stvarnosti.

T. Š.

Odšli so v pokoj

V zelo zahtevnih družbenih in gospodarskih razmerah, ko so nam potrebni najbolj izkušeni, strokovni in predani kadri, so junija letos odšli v zaslužni pokoj naslednji sodelavci:

Anton Koželj

Lovrenc Metelko

Anton KOŽELJ, ki se je pri nas zaposlil leta 1954 kot žerjavovodja, kasneje pa je zelo uspešno in kvalitetno opravljal dela in naloge ročnega formarja. Ko smo začeli izpopolnjevati tehnologijo na bazi furanskih smol, je bil zadolžen za nadzor in delo na kontinuiranem mešalcu. Velik je njegov delovni prispevek in koristni so njegovi predlogi za racionalnejši izkoristek peščenih mešanice.

Lovrenc METELKO je član našega kolektiva prav tako od leta 1954. Od začetka do konca svoje delovne dobe je opravljal dela in naloge žerjavarja, bil je marljiv, skromen in pošten.

Omer Jelečević

Leon Lihteneger

Omer JELEČEVIČ se je pri nas zaposlil leta 1954. leta kot pripravljalec peska, kasneje pa je opravljal bolj zahtevna in odgovorna dela ročnega formarja. Krajše obdobje pred upokojitvijo je bil zaradi nekoliko bolj krhkega zdravja predstavljen na izdelavo lahkih jeder.

Leon LIHTENEGER je bil pri nas od leta 1969. Ves čas svoje delovne dobe je opravljal zelo naporna in zahtevna dela pripravljalec peska.

Zaradi bolezni je odšel v invalidski pokoj.

Fran Novak

Feliks Pevec

Fran NOVAK je zaposlen v Litostroju od 1960. leta. Ves čas svojega dela v našem kolektivu je delal kot pripravljalec peska. Med sodelavci je bil zelo priljubljen.

Feliks PEVEC je Litostrojan od 1957. leta. Začel je delati v talilnici najprej kot ponvičar, nato pa kot talilec. Svoje delo je opravljal marljivo in odgovorno in svoje znanje prenašal še na mlajše sodelavce.

Zaradi težkega in trozemskega dela je postal delovni invalid, zato je od leta 1987 delal kot receptor v jeklolivarni.

Stane Šmigoc

Ciril Grm

Iz čistilnice jeklolivarne je šel v zaslužni pokoj **Stane ŠMIGOC**, ki je bil pri nas od 1953. leta in mu je vsa delovna doba tekla v Litostroju. S svojim marljivim in vestnim delom nam je bil vsem za vzor in nam bo ostal v spominu kot dober sodelavec in tovariš.

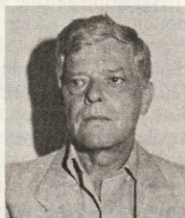
Ciril GRM je bil v čistilnici jeklolivarne od 1959. leta. Vestnega sodelavca bomo zelo pogrešali, saj je znal znanja prenašati na mlajše sodelavce.

Vsem omenjenim sodelavcem se za njihovo delo in celotni prispevek našemu kolektivu zahvaljujemo in jim želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v pokoju.

Sodelavci iz Jeklolivarne

Janez Tomšič

Mihael Premk

Konec junija 1988 je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec **Janez TOMŠIČ**.

Janez TOMŠIČ je eden redkih delavcev, ki je svojo pokojnino zaslužil za strojem, saj je za njim delal nepretrgoma od leta 1949 pa do junija 1988.

Zaposlil se je kot rezkalec in končal kot VK vrtalec-rezkalec.

Vsa leta je vestno in vzorno izpolnjeval svoje delovne naloge ter bil za vzgled mlajšim sodelavcem, katerim je tudi dosti pomagal z nasveti iz svoje bogate prakse.

Vsem sodelavcem bo ostal v trajnem spominu, obenem pa mu želimo še veliko let zdravja in sreče pri uživanju zaslužene pokojnine.

Konec junija 1988 je odšel v predčasen pokoj naš dolgoletni sodelavec **Mihael PREMK**.

V Litostroju je prišel leta 1959 in delal kot ključavničar dokler ni bil leta 1961 premeščen v tehnologijo. Ob delu je uspešno končal tehnično šolo. Leta 1964 je bilo veliko potreb po konstrukterjih in zaposlil se je kot konstruktor in pozneje kot projektant specialnega orodja. Kasneje je opravljal dela in naloge vodja obrata Težke obdelave dokler ni bil premeščen na zahtevno delo asistenta v Planski službi, kjer se je tudi upokojil.

Vse delovne naloge na tako širokem področju dela je opravljal vestno in natančno.

Za njegov trud in dolgoletno sodelovanje se mu najlepše zahvaljujemo in mu želimo še veliko zdravih in srečnih let.

Sodelavci

Ivan Belič

Matija Knific

Konec junija je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec **IVAN BELIČ**.

V Litostroju se je zaposlil leta 1949 kot strugar na karusel stružnici, kjer je potem delal 10 let. Zaradi kadrovske potrebe ter želje po izpopolnjevanju in napredovanju je bil leta 1962 premeščen v kontrolo in tam opravljal dela kontrolorja vse do leta 1974, ko je prevzel mesto delovodje v strugarni lahke obdelave. Tu je tudi dočkal svojo upokojitve.

Na vseh delovnih mestih je bil prizadeven, delaven, skratka dober delavec, zato med sodelavci priljubljen in spoštovan.

Vsi, ki smo z njim delali in ga poznali, se mu najlepše zahvaljujemo za vse, kar nam je dal v 38 letih dela v Litostroju. Želimo mu še mnogo zdravih let ter da bi še dolgo užival zaslužni pokoj.

Sodelavci in prijatelji iz TOZD OBDELAVA

Konec junija se je poslovil od nas in odšel v zaslužni pokoj **MATIJAS KNIFIC**, vodja obrata težke obdelave.

Tovariš Knific je prišel v Litostroju leta 1949 in se zaposlil kot strugar v takrat še nedokončani hali obdelovalnice.

Želja po znanju in samodokazovanju ga je vodila do pridobitve VKV na področju struženja in leta 1961 je končal ob delu tudi delovodsko šolo. S pridobljenim tako praktičnim kot teoretičnim znanjem je tega leta prevzel v težki obdelavi tudi zahtevne naloge delovodje, ki jih je zelo uspešno opravljal vse do leta 1984, ko mu je bila zaupana še zahtevnejša naloga vodenja težke obdelave, ki jo je opravljal vse do upokojitve.

Tov. Matija je v vsej svoji delovni poti v Litostroju ostal zvest neposredni proizvodnji, kjer se je z njemu lastnim zagnanim strokovnim in poštenim odnosom pri razreševanju vsakdanjih problemov resnično dokazal in lahko rečemo, da je njegovo delo globoko zakoreninjeno v težki obdelavi. Zaradi tega je bil s strani sodelavcev deležen nespornega spoštovanja.

Njegova velika ljubezen so bile turbine in ni ga objekta oziroma uspeha Litostroja na tem področju, kjer ne bi bil vtkan tudi njegov velik strokovni prispevek.

S sodelavci je gojil pristne, prijateljske odnose, svoje znanje je širokosrčno prenašal na mlajše sodelavce, zaradi česar smo mu še posebno hvaležni.

Z vsem srcem je bil predan delu in Litostroju in tak odnos je pričakoval in zahteval tudi od sodelavcev.

Ob njegovem nastopu zasluženega pokoja se mu sodelavci iz Obdelave iskreno zahvaljujemo ter mu želimo, da bi užival še mnogo zdravih, srečnih ter zadovoljnih dni.

Sodelavci Obdelave

Naš mornar **Viktor TOMAŽIČ** se je odločil, da konec junija zaključi svojo delovno dobo in se napoti novemu življenjskemu obdobju upokojenca naproti.

Težko bi bilo v nekaj besedah strniti bogate vtise skoraj štiridesetletnega križarjenja po svetovnih morjih in po Litostroju.

Vtsov z morja ne moremo opisati preprosto zato, ker nismo bili zraven. Izvedeli smo le nekaj zanimivosti o, za nas suhozemce, nenavadnem in zahtevnem delu oficirja stroja ter nekaj o tistem, kar so mu o doživljajih v lukah »povedali prijatelji«. Vsekakor leta 1957 Viktor ni prišel v Litostroju kot zelenec. Imel je že nekaj strokovnih izkušenj, zanimivih tudi za Litostroju kot proizvajalca pomožnih ladijskih motorjev, imel pa je tudi življenjske izkušnje, ki niso nepomembne. Izkušnje so mu omogočile, da se je lažje in hitreje vključil v analitično delo na podlagah za predkalkuliranje glede na takratno metodologijo dela predkalkulacije in glede na takrat še skope podatke o že realiziranih izdelkih v sedaj že davnih letih 1957 do 1966. Bo že držalo, da je vsakdo »rojen« za določeno področje dela. Osebnostna vestnost in sistematičnost so Viktorja pri analizi podatkov vplele v raziskavo vzrokov in odstopov podatkov od normale, kar je iz analize vodilo v uporabno sintezo.

Viktor Tomažič

Ravno pri tem delu si je Viktor nabral nove specifične izkušnje, ki so ga ob že omenjenem smislu za sistematično delo na stičišču tehničnih, tehnoloških in ekonomskih podatkov leta 1966 opredelile kot najprimernejšega kandidata za vodenje tehnične kalkulacije.

Zaradi številnih sprememb pri različnih metodologijah dela je bilo potrebno uskladiti sto in sto »drobnih« tehničnih vprašanj, da je na videz tako enostavna dejavnost sploh lahko delovala, se prilagajala in strokovno izpopolnjevala. V vse to je naš Viki, kakor smo ga imenovali bližnji sodelavci, vgradil vse svoje predhodno in novo pridobljeno znanje in sposobnosti. Zato ni bilo nič nenavadnega, da je imel v računskem centru ves čas izredno uglašene in razumevalne sodelavce. To pa je pomenilo, da je bilo potrebno ob mnogih problemih le za kratek čas »stakniti glave« in delo je nemoteno teklo dalje, ali pa je nastal dogovor o novem koristnem računalniškem programu.

Kaj naj ob slovesu rečemo našemu Viki? Predvsem iskrena zahvala za vse, kar je storil in bo v kakršni koli obliki ohranilo sled njegovega dela v Litostroju. Najbolj dragocena sled bo gotovo v vzgoji novih generacij mladih sodelavcev. V mentorsko delo z mladimi sodelavci je vložil veliko volje in potrpljenja. O njegovih priljubljenosti med mladimi, tudi tistimi, ki so odšli na bolje plačano delo, priča udeležba nekdanjih sodelavcev ob poslovihi.

Vsi mu iz srca želimo, da bi v novem življenjskem obdobju v veselje svojim najbližjim, predvsem pa vnukinjam in vnukom, še dolgo zdrav hodil po lepi slovenski zemlji in jo na novo spoznaval. Veseli bomo vsakega srečanja.

Sodelavci

V spomin

Prehitro in nepričakovano nas je zapustil naš sodelavec **Ludvik BREGAR**, orodjar iz tozda PPO.

V Litostroju je bil zaposlen od leta 1981. V tem kratkem obdobju si je pridobil krog dobrih sodelavcev in prijateljev.

Zahvaljujemo se mu za vse!

Sodelavci

Naslovnik neznan

V juliju je bilo vrnjenih 11 časopisov Litostroju z naslednjimi naslovi:

Todor Bačinac, Topniška 43, 61303 Zagradec; Nikola Ožegović, Celovška 164, 61000 Lj.; Zlatko Gregorič, Polje 36, 61260 Lj. Polje; Vinko Lovše, Borutova 1, 61000 Lj.; Duško Miljevič, Papirniška pot 9, 61260 Lj. Polje; Aleksandra Mlakar, Brnikova 36/A, 61000 Lj.; Ajka Salihović, Malgajeva 8, 61000 Lj.; Ladislav Sazonov, Boršetova 4, 61000 Lj.; Vojislavka Stojanović, Štepanjska 9, 61000 Lj.; Marjan Sušnik, Prešernova 30, 61000 Lj.; Suklija Tahirovič, Prešernova 30, 61000 Ljubljana.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov: ZPS TITOVI ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko (061)556-021 ali 558-341, interna 1371. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo tudi referentu za zaposlovanje na številko 558-341, interna 1316.

gpm

Zahvale

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta **Ludvika BREGARJA** se iskreno zahvaljujemo sodelavcem tozda PPO za izrečeno sožalje, cvetje in pomoč. Hvala vsem, ki so ga spremenili na zadnji poti.

Zahvaljujem se tudi tov. Marinčku za lepe poslovilne besede.

Žena Zofija, hči Alenka in Nuša

Ob boleči izgubi moje žene **Estere SAPRUNOV** se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste jo spremenili na njeni zadnji poti, ji poklonili cvetje in nam izrazili sožalje. Še posebej se zahvaljujem tovarišu **Henriku Bratkoviču** za ganljive besede slovesa in pihalnemu orkestru Litostroju za odigrane žalostinke.

mož Mihael Saprunov

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi moža in očeta **Antona Pečka** se iskreno zahvaljujem sodelavcem tozda Prodaja/TVN in SSTS in vsem, ki ste z nami sočustvovali, poklonili cvetje, nudili pomoč in ga spremenili na zadnji poti.

Zahvaljujem se litostrojski godbi in govornici za poslovilne besede.

Žena Marija in hči Zlata

Ob smrti naše drage mame se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem tozda Nabave in KSS ter pevkam in pevcem pevskega zbora Litostroju, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti.

Pravtako hvala za cvetje, za pisna in ustna sožalja.

Božena Novak, Magda Kreft

Zahvaljujem se sodelavcem, vodstvu POAE in OO sindikata SSP za darila in dobre želje ob odhodu v pokoj.

Vsem želim mnogo osebnih uspehov in osebne sreče.

Martina Srpič

VIDEO

1

Novosti in zanimivosti

Piše: Peter Poženel

UVOD

V naslednjih nadaljevanjih bomo objavili nekaj zanimivih poglavij videotehnike (Super-VHS sistem, digitalni videorekorder), pojasnili razne pojme, kot so HQ-tehnika, VPS-sistem, ter podali praktične nasvete, kako se snema video-film, presnemavajo videokasete, kako poteka montaža, naknadno nanašanje zvoka in podobno. Ker je v Litostroju že veliko lastnikov videorekorderja, bo Video-sekcija pri KOOS Litostroju organizirala v jeseni 1988 tečaj iz VIDEO-TEHNIKE, ki bo obsegal tri stopnje:

1. Na osnovni stopnji (3 ure) bi se tečajniki seznanili z osnovnimi pojmi videotehnike, spoznali možnosti, ki jih videotehnika nudi, koristi, ki bi jih imeli, če bi kupili le videorekorder, se poučili kakšen videorekorder naj kupijo, ali pa se morda odločijo za nakup kamere.

2. Na začetni stopnji (5 ur) bi se nekoliko bolj seznanili s teorijo videotehnike, z delovanjem videorekorderja in kamere, s prenosom signala na TV-sprejemnik, z nastavitvijo videorekorderja na TV-postaje pri snemanju, s predvajanjem filmov in sploh z upravljanjem videorekorderja.

3. Na nadaljevalni stopnji (5 ur) pa bi že snemali z video-kamero, montirali po-

snetke, opremili video trak s trakom, posnemavali videokasete itd.

Vsak tečajnik lahko obišče le tisto stopnjo, ki se mu zdi najbolj primerna. Če bo menil, da mu zadostuje le osnova, bo po treh urah lahko prenehal hoditi na tečaj. Časovno bo tečaj potekal od 14.30 — 15.30 vsak dan oziroma po skupnem dogovoru na prvi uri tečaja. Prijavite se lahko pri Jani Kolarič (tel. 13-72) ali pri Petru Poženelu (16-53), kjer lahko dobite tudi vse informacije. Predvidoma se bo tečaj pričel v oktobru 1988.

SUPER-VHS VIDEO SISTEM

Ljubitelji videotehnike vedo, da je v zadnjem letu veliko govora o novem video sistemu SUPER-VHS, ki naj bi imel precejšnje izboljšave v kvaliteti slike na video napravah za amaterske namene. Tako bi se ločljivost slike povečala od dosedanjih 240 linij horizontalne rezolucije na 400 linij, kar bi v resnici predstavljalo zelo velik napredek in kvaliteta slike bo skoraj enaka sedanji profesionalni kvaliteti.

V naslednjih poglavjih bomo skušali opisati, zakaj je prišlo do novega video sistema in kateri so obstoječi sistemi, kakšne so osnove izboljšave slike in kaj bo to pomenilo za tiste, ki že imamo obstoječi VHS sistem.

PREGLED OBSTOJEČIH AMATERSKIH VIDEO SISTEMOV:

Med večjim številom patentiranih video sistemov so v zadnjih desetih letih prevladovali na svetovnem tržišču naslednji sistemi:

»BETA« sistem od l. 1975 (firma SONY)

»VHS« sistem od l. 1976 (firma JVC)

»V-2000« sistem od l. 1979 (firma Philips in Grundig)

Vsi ti sistemi so v zadnjih desetih letih med seboj vodili ostro borbo za prevlado na svetovnem tržišču in sicer tako po tehnični strani kot tudi po komercialni. Danes lahko trdimo, da je absolutno prevladal sistem VHS, saj trdijo statistični podatki v inozemskih video revijah, da je danes že preko 90 % vseh naprav izdelanih po sistemu VHS. Ta položaj pa si bo VHS z izboljšavo v SUPER-VHS verjetno še izboljšal.

Sistem »V-2000« je že popolnoma propadel, medtem ko firma SONY vztraja pri izdelavi naprav po sistemu BETA ter jih celo stalno izboljšuje in izpopolnjuje. Tako so njene izboljšane variante »Betamax« leta 1976, nato »Super-Beta« leta 1984 in končno »FD-Beta« leta 1987 (angl. Extra Definition), s katerim Sony odgovarja na SUPER-VHS sistem.

Zelo oster konkurent sistemu VHS je novi sistem »VIDEO-8«, ki ga je firma SONY dala na trg leta 1984 in je v resnici kvalitetnejši od sistema VHS. Sistem VIDEO-8 je nastal na osnovi dogovora med svetovnimi proizvajalci videopreme, da bi uvedli novo širino traku, t.j. 8 mm namesto 12,7 mm (1/2"), kot jo uporabljajo vsi trije obstoječi sistemi VHS, BE-

TA in V-2000. Kljub temu, da je sistem VIDEO-8 kvalitetnejši od obstoječih video sistemov, pa firma JVC (Victor Company of Japan) nikakor ne popusti in rezultat te borbe je novi »SUPER-VHS« sistem. Tako želi JVC dokončno osvojiti svetovno tržišče.

Najprej so pri JVC izdelali video opremo SUPER-VHS za ameriško in japonsko tržišče, kjer je v uporabi TV standard NTSC, za evropsko tržišče, kjer sta v uporabi TV-standarda PAL in SECAM, izdelali pa bodo opremo SUPER-VHS do konca leta 1988.

Kot zanimivost, naj povemo še to, da se je firma SONY odločila, da bo izdelovala videorekorderje po VHS sistemu (so že v prodaji), kljub temu, da je ona glavni nosilec razvoja sistema Beta in Video-8. Pričakuje namreč, da bo od prodaje VHS opreme tudi ona sama lahko dobro zaslužila glede na to, da je VHS sistem njen tekmeč.

KATERE IZBOLJŠAVE BO IMEL SUPER-VHS SISTEM:

Predstavniki firme JVC trdijo, da bo kvaliteta slike po novem SUPER-VHS sistemu presegla vsa pričakovanja. Višja kvaliteta slike bo osnovana na štirih točkah.

1. Povečana ostrina slike (sl. 1a, b)

VHS standard je ostal 10 let nespremenjen. Zapis videosignala na magnetni trak poteka v frekvenčnem področju med 3,8 in 4,8 MHz, kar je širina 1,0 MHz.

Ta širina frekvenčnega področja omogoča ostrino slike okoli 240 linij oziroma 3 MHz (sl. 1a).

Odšli so v pokoj

Leopold Nadlišek Jože Bovha

Junija 1988 je odšel v pokoj tovariš *Leopold NADLIŠEK*, ing., dolgoletni direktor tozda Obdelava. V Litostroju se je zaposlil kot tehnik na delovnem mestu normirca že leta 1949. Ob delu se je neprestano izpopolnjeval in tako sprejemal vse zahtevnejše naloge — od vodje tehnične pisarne, vodje planske službe, direktorja tozda do pomočnika generalnega direktorja za blagovno skupino turbin.

Ob svojem delu si je vedno prizadeval za odprte, iskrene in tovariške odnose med ljudmi. Deloval je na področju povečanja izvoza, še posebej pa je bil aktiven pri blagovni skupini reaktorjev.

V okviru nove investicije v energetsko opremo je organiziral in usklajeval vsa pripravljalna dela ter sodeloval tudi pri ostalih pomembnih nalogah.

Kot direktor tozda Obdelava je dolga leta uspešno vodil eno največjih temeljnih organizacij v DO Litostroj. V zadnjem letu je delal kot pomočnik generalnega direktorja za področje turbin, kjer je usklajeval najzahtevnejša dela med naročniki in izvajalci tovrstne opreme.

Za prizadevno in učinkovito vodenje dela v našem tozdu se mu najlepše zahvaljujemo in mu želimo še naprej veliko uspehov v življenju.

Sodelavci iz tozda Obdelave

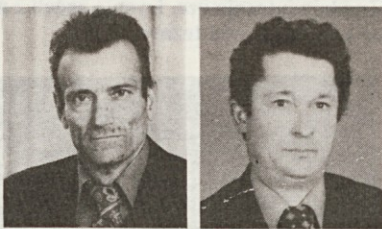
V maju 1988 smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca tov. *Jožeta BOVHA*.

Tov. Bovha se je zaposlil v Litostroju leta 1953 kot pripravljalec peska v livarni sive litine.

Od leta 1961 pa do upokojitve je opravljal dela in naloge ročnega brusilca hidravličnih oblik. Vsa ta leta je delal v dveh izmenah. Svoje delo je vestno in odgovorno opravljal in svoje izkušnje prenašal na mlajše sodelavce.

Za njegovo delo se mu iskreno zahvaljujemo in mu želimo še veliko lepih trenutkov v pokoju.

Sodelavci brusilnice hidravličnih oblik

Jože Hrovat Ladislav Žagar

V juniju je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec *Jože HROVAT*.

V Litostroj je prišel pred 28. leti. V začetku, je bil v Jeklolivarni, 1966. leta pa je prišel v transport in kot transportni delavec ostal tu do upokojitve.

Bil je tih in skromen delavec, vendar prizadeven in vesten. Zato ga bomo na njegovem delovnem mestu zelo pogrešali. Za njegov trud se mu iskreno zahvaljujemo. Želimo mu veliko zdravih in srečnih let v zasluženem pokoju.

Sodelavci

V juniju se je od nas poslovil in odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec *Ladislav ŽAGAR*.

Kot transportni delavec se je v Litostroju zaposlil leta 1974 in ostal do upokojitve zvest tozdu IVET.

Poznamo ga kot vestnega delavca in dobrega tovariša. Zaradi bolezni se je upokojil.

Za njegovo delo se mu iskreno zahvaljujemo in mu želimo veliko lepih trenutkov, predvsem pa osebne sreče.

Sodelavci

V juniju je odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec *Marjan MIHELJ*, delovodja v livarni bele kovine.

V Litostroj je prišel leta 1953 ter se zaposlil kot ročni brusilec. Kmalu je prevzel delo tušerja in postal na tem področju vrhunski strokovnjak. Lahko rečemo, da je pretuširal vse najzahtevnejše izdelke, zlasti turbinske ležaje, ki so se izdelovali v tistem času. Mnogo je delal tudi na remontih ležajev, tako doma kakor na terenu v hidroelektrarnah. Predvsem tu je pustil precej svojega zdravja. Od leta 1981 do 1983 je bil inštruktor na tuširanju. Vzgojil je nekaj dobrih naslednikov.

Leta 1983 je prevzel mesto delovodje v livarni bele kovine, torej je iz obdelovalca postal livar, vendar se je še naprej ukvarjal z ležaji sedaj na področju vliivanja. Spremljal jih je čim so se pojavili na obdelavi. S svojo natančnostjo in prizadevnostjo je mnogo pripomogel pri kakovosti le teh.

Za njegovo vestno in požrtvovalno delo se mu iskreno zahvaljujemo in mu želimo tisto kar si tudi sam najbolj želi — zdravja ter da bi v miru še dolgo užival zaslužen pokoj.

Sodelavci

V juniju se je poslovil od nas in odšel v pokoj naš dolgoletni sodelavec *Vladimir JANKOVIČ*.

V Litostroj je prišel leta 1951 kot mlad strojni tehnik in se zaposlil v tehnični kontroli.

Leta 1955 je postal delovodja v montaži industrijske opreme.

Ob pričetku proizvodnje ladijskih dizelskih motorjev je bil izbran v ekipo, ki je bila dolžna izpeljati proizvodnjo te nove vrste proizvoda.

V tem okviru je sodeloval pri prenosu tehnologije iz matične firme B & W, kakor tudi pri organiziranju servisne službe in skrbi za izkoriščenost motorjev.

Na višku ustvarjalne poti ga je prizadela težka bolezen, zaradi katere se je moral odreči naporom intenzivnega dela v proizvodnji, kjer je bil vodja obrata montaže.

Ob ustanovitvi centrale planske koordinacije je prevzel posle tehnologa konzultanta in projektnega vodje na nekaterih proizvodih našega proizvodnega programa.

Na tem delovnem mestu je dočkal invalidsko upokojitev.

Za njegov trud in dolgoletno sodelovanje se mu najlepše zahvaljujemo, obenem pa mu želimo, da bi še veliko let užival zaslužen pokoj.

Sodelavci iz CPK

Zahvala

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem vsem sodelavcem in vodstvu tozda PUM ter sindikatu za darila.

Vsem skupaj želim veliko delovnih uspehov.

Lovrenc Metelko

Nedokončana zgodba

V tem trenutku že imamo dva človeka. Iz neznanih razlogov se pripravljata pričeti razgovor. Za začetek te zgodbe je to dovolj.

Prvi: Veš, meni sploh ni jasno, zakaj jaz zdaj, tukaj in tako začnem pogovor s tabo.

Drugi: Čudno, tudi meni ni jasno, zakaj jaz ob vsem tem pristajam, da sodelujem v tem pogovoru.

Prvi: Jaz nisem niti razpoložen za nekakšen pogovor.

Drugi: Jaz tudi ne. No, pa vendarle se pogovarjajva.

Prvi: Da. Občutek imam, kot bi mi nekdo polagal besede na usta in me enostavno naganjal, da jih izgovarjam.

Drugi: Jaz tudi. Vtis imam, da teh besed ne izgovarjam jaz, kot da nekdo drug govori iz mene.

Prvi: Potem to lahko pomeni le eno — midva sva se znašla v neki zgodbi.

Drugi: Kako to misliš »znašla v neki zgodbi«?

Prvi: Enostavno, nekdo skuša napisati nekakšno zgodbo in mu zmanjkuje inspiracije, midva pa sva se slučajno znašla tukaj.

Drugi: Da. Izgleda, da je res tako. Ampak ali vidiš kakšne besede naju sili, da izgovarjava? Mar ni mogel najti nič pametnejšega?

Prvi: No, ko sva že tukaj, nama ne preostaja nič drugega, kot da slediva zgodbi in se podrejava zakonitostim. Navsezadnje je to tudi dolžnost junakov vsake zgodbe.

Drugi: Smešno. Nikoli v življenju nisem niti pomislil, da bom junak neke zgodbe.

Prvi: Jaz tudi ne. Mislil pa sem tudi, da je to veliko bolj romantično. Kakor vem, so junaki vseh zgodb vsaj po nečem izjemni. Kaj pa midva? Midva sva čisto navadna človeka.

Drugi: Morda pa sva ravno zaradi tega junaka te zgodbe.

Prvi: Mogoče! Tako je to, ko si junak neke zgodbe. Nimaš pravice niti vedeti, zakaj si sploh junak, kaj šele, zakaj si junak ravno te zgodbe.

Drugi: Zanima me samo, kako bo ta, ki piše tako nesmiselno zgodbo, to zgodbo uspel tudi končati.

Prvi: Vidiš, včasih niti ni slabo biti v zgodbi samo junak. Vse ti je dano, z ničemer se ti ni treba obremenjevati. Kako bi šele bilo, ko bi moral jaz, na primer, dokončati tako nesmiselno zgodbo. Koliko časa in truda bi moral vložiti v to! Tako pa si samo junak in briga te ...

Drugi: Resnično. Samo predstavljam si lahko, kako se bo ta, ki to piše, še namučil, da bo našel pravi konec. Ne bi bil rad na njegovem mestu.

Zakaj bi po pričakovanju junakov in verjetno tudi bralcev moral slediti še konec te zgodbe. Ampak ker tudi sam avtor sploh nima pojma, kako bi jo končal prepušča to bralcu. Naj jo dokonča kakorkoli hoče. Avtorju preostaja samo to, da cenjenemu bralcu želi veliko uspeha.

M. A.

Izlet litostrojskih upokojencev

Spoštovani upokojenci. Letošnje srečanje upokojencev bo organizirano za vse upokojence Litostroja hkrati in to v času od 26. septembra do 28. septembra 1988.

Izlet bo organiziran z namestitvijo v turističnem naselju Zelena laguna, 5 km južno od Poreča v hotelu Delfin. Hotel Delfin lahko sprejme 1500 gostov, je celo leto odprt, ima tri restavracije, kavarno, kegljišče, savno ter odprt in zaprt bazen, kjer je možno kopanje.

ODHOD: avtobusov bo v ponedeljek 26/9—1988 ob 8.00 uri zjutraj izpred glavnega vhoda v DO TZ Litostroj.

POVRATEK: v sredo 28/9—1988 s prihodom v Ljubljano približno ob 20.00 uri zvečer.

Za upokojence TZ Litostroj je izlet brezplačen. Za ožjega družinskega člana — mož ali žena pa znaša cena 75.000 din, ki jo je potrebno vplačati ob prijavi.

ROK PRIJAVE JE DO 15. septembra.

Prijave sprejemamo na oddelku počitniški domovi in izletništvo, TOZD ZSE (nad delavsko restavracijo, soba 12) osebno ali po telefonu (061) 559-141 int. 1020 ali 1021, kjer dobite tudi vse informacije.

Potrudili se bomo, da bo tudi letošnje srečanje upokojencev minilo v družabnem in veselem razpoloženju. Vljudno vabljeni!

»Rada imam lepe rože«, pravi upokojenka in kot ena od njih, pošilja vsem lep pozdrav!

Obisk pri Cvetkovi Marički

Imel sem srečo. Že na prvi telefonski klic se je Marija Cvetko, poročena Dolinar, oglasila in takoj sva bila dogovorjena za obisk. Želel sem si pogovora z njo. Ne vem, zakaj. Morda zaradi njenega nasmejanega obraza, ki ga je le sem in tja zresnil vprašujoči pogled izpod čela? Zaradi njene družabnosti? Nikoli ni bila v zadregi za besedo, je izredno discipliniran sogovornik z jasno izraženo mislijo, naravnost povedano resnico. Taka mi je ostala v spominu in tako je Dolinarjeva Marija tudi danes — 15 let po upokojitvi.

V Litostroj je prišla pred štiridesetimi leti. S ponosom pove, da »kot poveljnik frontovske brigade za zasajanje dreves med livarno in obdelovalnico«. (Kakšne smreke in breze so že to!) Potem je delala v računovodstvu pa v sindikatu, se udeleževala delovnih akcij, zidala lastno hišo, postala sofer, skrbela za družino (tudi mož in sin sta se zaposlila v Litostroju) ter svojo malo kmetijo in sploh bila vprežena še in še. Pred dvajsetimi leti je ovdovala.

»Kako pa živiš zdaj?« Potem pustim, da pripoveduje brez vmesnih vprašanj in iz studenca njene pripovedi posnamem le nekaj odbleskov sonca in senc:

»Kot vsi. Govorim, da je pokojnina majhna, a povem po pravici, da mi za moj način življenja in potrebe zadostuje. Ostane mi še za bencin, saj se še vedno rada od-

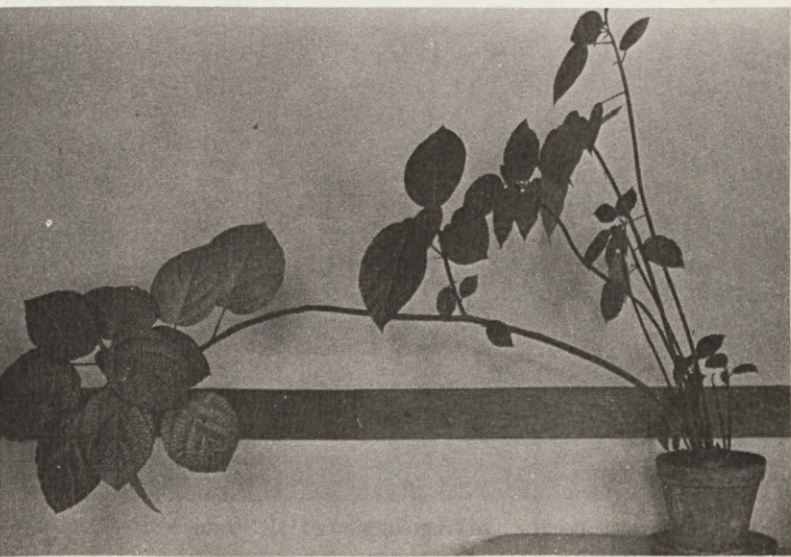
peljem po gobe, borovnice, zdravilne rožice ali na izlet. Ni me strah klopov, kač in steklih lisic — saj so včasih ljudje hujši od te nadloge. Na vrtu pridelam ribez in maline za sok, hruške za kompot, jabolka za kis ... Rada imam lepe rože in hudo mi je za preminulim spremljevalcem — zvestim ovčarjem; ne upam si v stroške za novega. Vsak leto se veselim srečanja z upokojenci v Fiesi.

Dela imam vedno dovolj. Sodelujem v klubu upokojencev v Šiški in z njimi hodim na izlete ter si tako najdem razvedrilo v družbi. Na televiziji rada gledam košarko, nogomet, avtomobilske dirke, pa tudi operne in gledališke predstave — skratka vse — še Mikulič me ne moti, kadar govori resnico. Pozimi pletem in tako mi mineva čas.

Še sva se pogovarjala z Marijo: o njenih koreninah v kmečki družini, njenem samorastništvu v družbi, ki jo je obogatilo z dragocenimi življenjskimi izkušnjami, obenem pa z bolečimi razočaranji načelo tisto zaupanje in vero v človeka, ki ji je od nekdaj pomenilo največjo vrednoto.

Pa je Marija še vedno velik optimist, zadovoljen in vesel človek, ki sprejema življenje tako, kot je, zato srečanje z njo napravlja tudi mračen dan svetlejši.

ETO

Zakaj litostrojski upokojenec ni več zaželen za zdravniško nego v ambulanti TZL

Vzrok, katerega slišiš od medicinskih sester, da je litostrojskih upokojencev že preko 700 in da so zdravniki že z redno zaposlenimi velikokrat preobremenjeni, res večkrat drži, predvsem za dopoldanski čas, za popoldanske ure pa največkrat ne. Z malo volje se ta problem lahko obojestransko primerno uredi.

Kdor želi zdravniško pomoč v bližini svojega prebivališča v drugi občini ali celo v izven Ljubljane, naj bi vzel svojo kartoteko in odslej prejemal zdravstvene usluge pri svojem novem zdravniku.

Nekaj nas starih Litostrožčanov pa je tako navajeno na našo litostrojsko ambulanto, kjer iščemo pomoč že 20, 30 in več let, da bi se verjetno težko privadili na drugo okolje, drugo ambulanto, posebno pa na drugo zdravstveno osebo.

Po razgovoru z večjim številom upokojencev, stanujočih v teh okolišju, je bil vsak proti selitvi v drugo ambulanto in večina od njih je predlagala, da bi ambulanta obratovala za litostrojske upokojence vsak dan samo popoldne, na primer od 15. do 17. ure, v res nujnih primerih pa tudi dopoldne.

Želimo ugoden odgovor od vodstva obratne ambulante in se zanj vnaprej zahvaljujemo.

Viktor Tomažič, TOZD Prodaja

Težka pot našega velikana

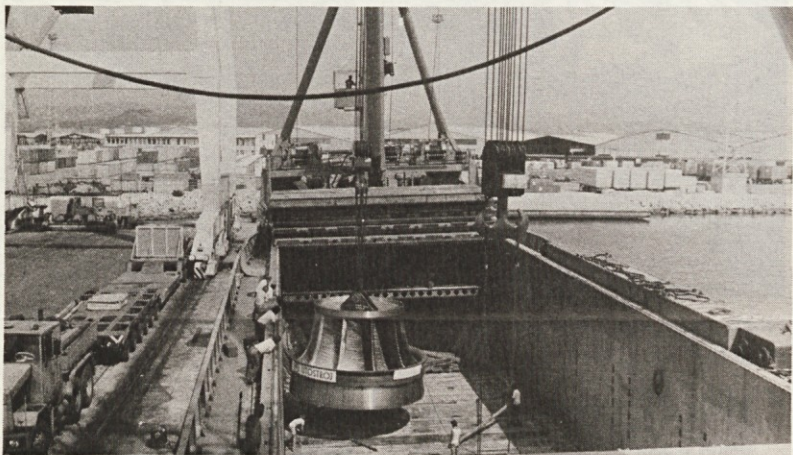
(Nadaljevanje s 1. strani)

Najtežji del na celi relaciji je bil prav gotovo odsek Kozina—Črni kal—Koper. Predvsem po klancu navzdol je tovor dvigal temperaturo čakajočih voznikov in sopotnikov, kajti sprostitev kolon so bile možne le na vsako uro in to zato, ker tovora preprosto ni bilo mogoče umakniti s ceste, potovalna hitrost pa je bila 3 km/h. Kadar je bila kompozicija na cesti, sta bila za ves promet zaprta oba vozna pasova in izjemi sta bili le vozili reševalcev na nujni vožnji. Na tem odseku so se ljubljanskima patroljama prometne milice pridružili še koprski kolegi na motornih kolesih, ki so dodatno zavarovali cesto (stranske pristope). Čeprav je bilo obveščanje po radiu Ljubljana v skladu s predpisi, je koprski radio vsake pol ure obveščal domače in tuje voznike o popolni zaporu ceste. Črni kal je bil tudi s tehničnega vidika najbolj zahteven odsek. Prikolica sama s tovorom (brez vlečnih vozil) je bila dolga 25 m. Pri taki dolžini pa že nastopajo problemi izvoza ovinkov zaradi majhnih radiusov. Zato se je kot nepogrešljiva pomoč izkazala posebna motorna naprava na prikolici, ki sta jo upravljala izkušena mehanika in ki je zadnje štiri osi krmarila v nasprotni smeri prvih šestih. Druga ovira so bili veliki prečni nagibi cestišč, ki bi brez hidravlične horizontalno izravnane prikolice

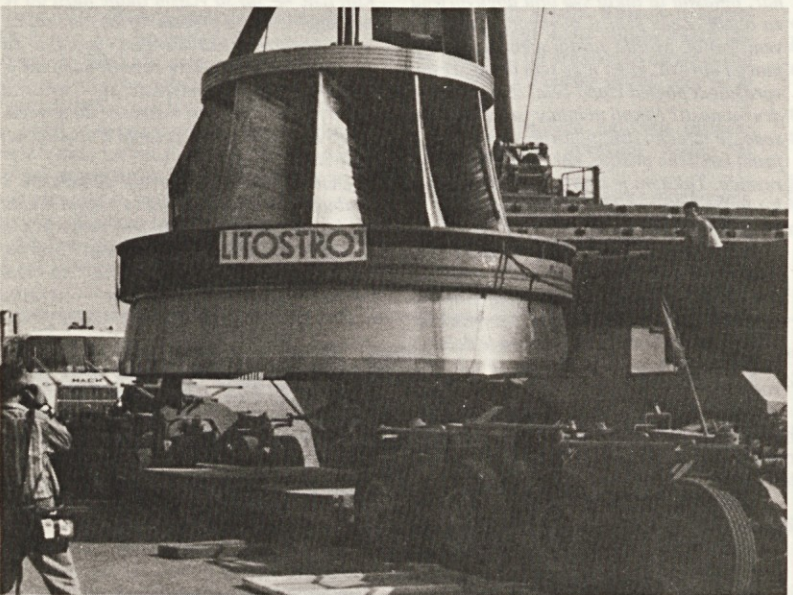
lahko povzročili tudi najhujše — prevrnitev tovara. Še en dokaz več, da izjemno zahtevnih tovorov ne smemo voziti ponoči prav zaradi zaščite varnosti prevoza. Pogoji za to je vidljivost, ki mora biti popolna, ta pa je lahko le podnevi!

Kot sem že omenil, smo med prevozom našega velikana »sprejemali« priporobe in »strokovna pojasnila« razgretih voznikov in sopotnikov ob cesti. Največ je k temu pripomogla vročina, ki je bila kot nalašč ta dan krepko čez 30 °C. Kljub temu pa sem opazil v marsikaterih očeh spoštovanje ob pogledu na tako velik, a obenem lep tovor, ki bi bil lahko v ponos najbolj proslavljenih firm v svetu. Zato je tudi nas navdajalo zadovoljstvo, da lahko tak izdelek predstavimo vsem očividcem na cesti. Končno, ob 22.30 je naš gonilnik prispel pred vrata Luke Koper, kjer ga je čakal pripravljen prostor za pretovor na ladjo naslednjega dne.

Ladja »Slano«, ki smo jo s pomočjo Interevropce najeli pri Atlantski plovitvi, je čakala zasidrana ob kontejnerskem terminalu. Njena izkušena ekipa pa je pod našim nadzorom začela s delom in počasi se je naš lepotec dvignil s prikolice, potem pa ga je ladijski žerjav (180 ton) z lahkoto, kot otroka previdno odložil v zibelko — prostrani ladijski trebuh.

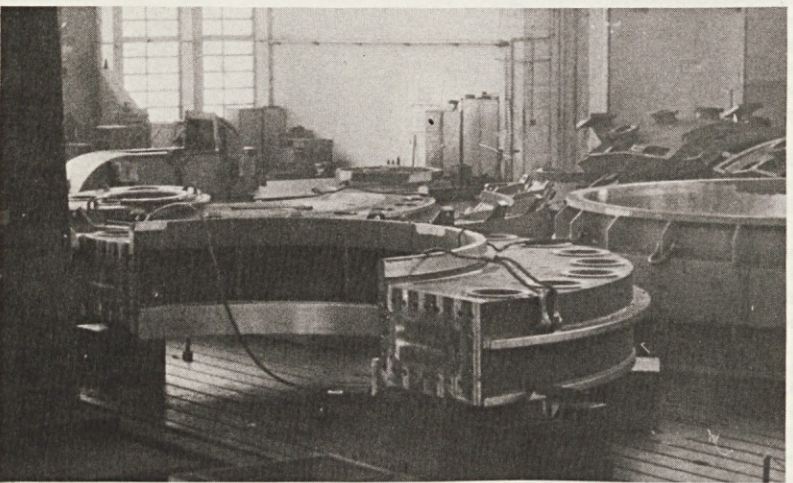

Takole se izgublja naš lepotec v ladijskem trebuhu

Končno na grških tleh, pred zadnjim delom poti do gradbišča (Foto: J. Prvinšek)

Iz našega fotoarhiva

Polovica turbinskega pokrova za drugo turbino za HE Stratos na medfazni obdelavi na borverk stroju

(Mimogrede: ladja bi lahko po teži sprejela 35 takih gonilnikov!)

Luka Koper je svoji operaciji (vozilo-ladja) opravila v skladu s pogodbo, v kateri nam je uspelo znižati postavki za 40, oziroma 60 %. To je bilo možno doseči le v tem primeru, ko je šlo za direktno manipulacijo in prihranek je bil viden (12.000.000). Prvi del poti je bil tako končan in Interagent, agent Interevropce, je opravil še zadnje formalnosti z ladjarjem. Sledili so teleksi v Grčijo — v Atene k Prodosu in agentu v Amfilochio. Ladja lahko zapusti koprsko luko!

S predstavnikom Interevropce sem odpotovala naslednji dan z letalom v Atene. Pri špediterju Prodosu smo imeli dogovorjeni sestanek že v četrtek, dan pred prihodom ladje. Prvotno je bilo predvideno, da bomo tovor izkrcali v soboto, 16. julija. Kasneje so se pokazale težave s prevozom posebne prikolice iz Aten, ki bi morala potovati ob koncu tedna, zato smo se dogovorili za naslednji datum: 18. julij. Medtem je bilo potrebno urediti še z Biexom, ki je po pogodbi zadolžen za razklad in skladiščenje na gradbišču. Po ogledu gradbišča smo opazili še slab dostop do tunela (grebeni na cestišču), za kar smo tudi zadolžili Biex. Naša montažna ekipa je pripeljala z gradbišča svojo nosilko, ker smo prejšnjo v Kopru demontirali in jo vrnili v Litostroj.

Razklad z ladje je prav tako potekal pod našim nadzorom in mogočni Franciso gonilnik se je še enkrat zasvetil v vsej svoji lepoti, ko je bil v zraku nad ladijsko ograjo, potem pa počasi pristal na platoju specialne 8-osne prikolice na grških tleh. Vlečno vozilo, ki je pripeljalo prazno prikolico, ni bilo kos teži, bilo je planirano kod dodatna vlečna moč. Tako smo morali čakati na pravo vlečno vozilo še ves naslednji dan. Seveda smo protestirali, saj je v pogodbi jasno določeno, da mora biti transport iz Amfilochie do gradbišča takojšen. Res pa je, da se tudi v Stratosu ni nikomur mudilo, saj bo gonilnik še nekaj časa stal na platoju v strojnici. Tovor je krenil iz luke v sredo in prispel na gradbišče isti dan v popoldanskem času.

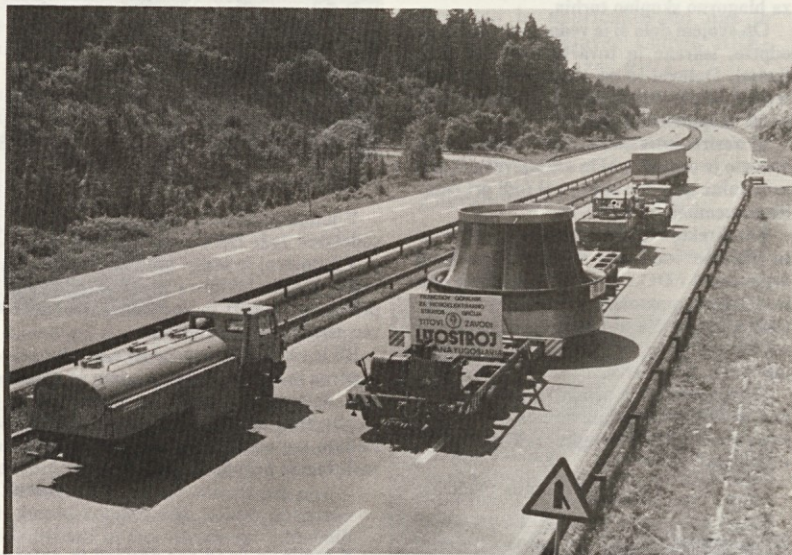
Tako se je končala pot našega prvega gonilnika iz Litostroja do gradbišča HE Stratos. Ko ocenjujem stroška transporta, moram povedati, da so le-ti glede na specifičnost tovara realno gledano nizki. Kljub temu pa ne moremo biti zadovoljni, saj nas je odpoved ladje in najem druge (večje) ladje, stala dodatnih 13.000 ameriških dolarjev. Cestni prevoz je bil opravljen skladno s pogodbo in ta cena se ni povečala kljub uradnemu povečanju cestnih taks v SRS s 1. 7. 1988. Tudi grški prevoznik je opravil delo za ceno, določeno v pogodbi. V skupnem seštevku je prevoz prvega gonilnika v primerjavi z opremo Radeta Končarja (transformatorji, ki jih je prevažal z lastnim vagonom do Levadije) za 30 % cenejši.

In kako bo s prevozom drugega? Kljub temu, da drugi transport le še ni tako blizu, nam izkušnje iz prvega narekujejo: v naslednjih prevozi, na relacijah Litostroj—Karlovac in Litostroj—Koper bomo morali plačati dodatne stroške za izdelavo ekspertiz. Dodatno plačilo bo tudi povečanje cestnih taks v SRS in SRH ter zvišanje luških storitev v Kopru.

Podražil se bo (nominalno) transport v Grčijo, kjer je osnova dolarska cena. Poleg vsega navedenega pa nas lahko najbolj preseneti ladijska vozina, ki niha od primera do primera tudi za 100 %. Zato je najbolj pomembno, da čimbolj natančno in pravočasno določimo termin za najem čarterske ladje, kajti le tako bomo imeli možnost večje izbire in s tem tudi občutnega znižanja cene v najpomembnejši postavki, na celi relaciji — od Litostroja do gradbišča Stratos.

Zgodnja jutranja ura, ko smo začeli z nakladanjem. Že pri izvozu iz pločevinarne smo imeli prvo težavo

S hitrostjo 30 km/h se pomika tovor proti Postojni. To je bil najlažji del

Začetek zemeljskih del na MHE Bača - Podbrdo (Foto: V. Jantol)

Zelena luč za MHE

3. avgusta 1988 se je z otvoritveno sejo uradno začela mladinska delovna akcija izgradnje male hidroelektrarne Bača. V sejni sobi volnarskega podjetja Bača v Podbrdu so se zbrali predstavniki gospodarskih in družbenopolitičnih organizacij, zainteresiranih za izvedbo delovne akcije. Med ostalimi so bili prisotni: direktor Soških hidroelektrarn, direktor Elektrogospodarstva Primorske ter predstavnik republiškega komiteja za SLO in za energetiko.

Dolgi pet let je preteklo od prvih idej in pobud za mladinsko delovno akcijo, katere cilj bi bil izgradnja male hidroelektrarne. Letos je končno steklo. Turbina male hidroelektrarne bo postavljena na potoku Bača v Podbrdu. Za to lokacijo so se odločili zaradi potreb volnarske industrije Bača in predvsem zato, ker bo s tem zagotovljena energija v Baški grapi. To pa pomeni za te kraje lepšo prihodnost, saj bo s tem omogočen razvoj in se bo zmanjšalo, če že ne ustavilo izseljevanje mladih v industrijske kraje. Zagotovitev električne energije za ta kraj bo eden najpomembnejših dejavnikov za zaustavitev takšnega gibanja.

Izgradnjo so začeli že lansko leto z ureditvijo pristopne poti do vodnega rezervoarja, mladinci pa so začeli s prostovoljnim delom prvega avgusta letos (če upoštevamo predhodne izdelave tehnične dokumentacije v Litostroju). Delovno skupino, ki jo sestavljajo mladinci Litostroja ter mladi iz tolminske občine vodi naš predsednik Sead Sijamhodžić. Pomagajo pri začetih delih na izgradnji dveh vodnih zajetij ter cevovodov do rezervoarja in rezervoarja samega.

Izgradnja turbine, ki naj bi jo izdelali v večjem delu prostovoljno mladinci Litostroja, se bo začela v Litostroju po podpisu pogodbe s Soškimi hidroelektrarnami. Ta pa bi lahko vplivala na pravočasnost izdelave, kot je poudaril direktor tozda IRRP na otvoritveni seji v Podbrdu. O dobavnih rokih sta spregovorila tudi direktorja Soških elektrarn in Elektrogospodarstva Primorske s precejšno mero ironije, saj so dosedanje tovrstne izkušnje z Litostrojem slabe. Tokrat pa je vse odvisno samo od naše DO, ali si bomo zapravili še toliko ugleda v poslovnosti, kolikor nam ga je ostalo ali pa si ga bomo s pravočasno izdelavo turbinske opreme ponovno pridobili.

In čeprav, kakor je še posebej poudaril direktor Prodan, mora biti na tej delovni akciji mladinsko delo in uveljavitev znanja v ospredju, ne smemo pozabiti na enkratno priložnost reklame za našo delovno organizacijo. Reklama pa bo mogoča le ob zmagi nad našimi notranjimi organizacijskimi slabostmi in ob korektnem odnosu do naročnikov opreme.

V. Jantol

Janez PRVINŠEK